

02.2023
JG 27
#01

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand

FR-DE-EN
Traductions
Übersetzungen
Translations

DE VLAAMSE RAND
Een regio die werkt

CULTUURJOURNALIST GEERT SELS
België en de
kunstroof door
de nazi's

Vlabinvest investeert
in betaalbare
bouwgronden

DE LAATSTE MATCH VAN IVAN LENDL
De allerlaatste match

MARIJA TOMA UIT ASSE

'Grijp elke kans die je krijgt'

DE KETTING

Riccardo Scheerlinck (21) uit Hoeilaart werd door Leander Meeuwis aangeduid om **de ketting** voort te zetten. Scheerlinck ontwerpt kledij, vertoeft graag in het rustige Hoeilaart maar heeft ook behoefte om op te gaan in de anonimiteit van de grootstad.

INHOUD

- 06 Van Asse tot Zaventem
- 09 Jonge wind
- 10 Figurant
- 18 Dak boven het hoofd
- 19 Bouwwerk
- 21 Mijn boek, mijn vriend
- 24 Cultuurinterview

‘Opgaan in de anonimiteit’

Riccardo Scheerlinck woont in Hoeilaart waar hij ook is opgegroeid. Hij studeert *Idea and innovation management* aan de Erasmus Hogeschool in Brussel en ontwerpt als student-zelfstandige zijn eigen kledij. Dat doet hij al sinds zijn laatste jaar in het middelbaar. De zin om te ondernemen heeft hij van zijn ouders meegekregen die een communicatie- en marketingbedrijf runnen. ‘Ik maak wat ik mooi vind en dat draag ik ook. Ik heb een eigen bedrijfje Rich-Art opgericht met een beperkte collectie straatkleding. Van elk ontwerp bied ik maar een paar stukken aan. Als ze zijn uitverkocht, zullen ze nooit meer beschikbaar zijn in onze online winkel. Dat maakt de kleding exclusief.’

Pendelen

Momenteel woont Riccardo samen met zijn beste vriend in Hoeilaart. ‘We hebben elk een vriendin, maar we huren samen om de kosten te delen, anders is het haast onbetaalbaar. Voor mijn studies pendel ik naar Brussel. Met de auto, uit noodzaak. Ik zou ook de bus kunnen nemen, maar dan kom ik dikwijls te laat. Daarom neem ik dan toch maar de auto tot Herrmann-Debroux om dan metrolijn 5 te nemen. Ik doe er ’s ochtends soms tot een uur over door de files in Hoeilaart en op de ring. Er zijn momenteel ook heel wat wegenwerken in Hoeilaart, onder andere aan de oprit naar de Ring. Dat brengt veel files met zich mee, maar we moeten erdoor.’

Elkaar opzoeken

Scheerlinck vertoeft graag in Hoeilaart. ‘Mijn vader heeft nog het jeugdhuis De Phobos

opgericht. Ik was hier vroeger actief in de scouts en ga ook soms op café, bijvoorbeeld in de Sportecho op het Gemeenteplein of naar jeugdhuis De Serre. Daar zoeken de jongeren elkaar op.’

‘Daarnaast doe ik in Kortenberg aan kickboksen, al ben ik nu even out wegens een kwetsuur. Ik merk op dat er in Hoeilaart niet zo veel te doen is voor de jeugd, studenten en twintigers. Ja, er zijn de Druivenfeesten, maar als ik echt wil uitgaan dan ga ik naar Brussel. Daar zijn 101 dingen te doen. Het is ook vlakbij. Sommige mensen hebben een negatief beeld van Brussel. Ten onrechte.’

Mogelijkheden

‘Ik ben graag in de grootstad. Hoeilaart is toch iets te rustig. In Brussel voel ik mij op mijn gemak, iedereen is er gelijk, je kan er opgaan in de anonimiteit van de drukte, terwijl ik er ook net veel mensen ken. De drukte brengt ook mogelijkheden en ideeën voor innovatie met zich mee. Ik voel me er nooit alleen. Ik bezoek ook met vrienden discotheek De Fuse of ga op café in Les Brasseurs of in De Ampère in Antwerpen, De Kompass in Gent. Technomuziek is mijn ding.’ Op termijn wil Scheerlinck naar Brussel verhuizen. ‘Het is te kalm in de Rand. Het beste scenario is dat we met vier, mijn beste vriend, ikzelf en onze vriendinnen samen gaan wonen om de kosten te delen. Als elk een eigen leefruimte heeft, is dat perfect mogelijk. Misschien lukt het, misschien gaan we elk onze eigen weg. We zien wel wat de toekomst brengt.’ •

TEKST Joris Herpol – FOTO Filip Claessens

CULTUUR

Ode aan de Zweedse verbeelding

Bij Zweden denken we aan welvaart, stabiliteit, ratio en innovatie. De nieuwste Bozar-expo *Swedish Ecstasy* zoomt in op een aantal kunstenaars die totaal anders in het leven stonden en een meer mystieke visie belichamen.

EN OOK

- 06 Plaatsen tekort op de onderwijsbanken
- 13 Wonen in eigen streek
- 14 Levenskunst met Maarten Vansteenkiste en Hans Van Dyck
- 26 Hugo Vandaele oud-burgemeester van Beersel

VERDELING RandKrant februari wordt bus-aan-bus verdeeld in Meise, Merchtem, Asse, Wemmel, Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw, Drogenbos, Linkebeek, Beersel en Sint-Genesius-Rode.

04

Jemima Bidee

Een regio die werkt

De Vlaamse Rand is een zeer actieve regio met veel arbeidsplaatsen. Maar er is ook een maar. Terwijl er heel wat vacatures niet ingevuld geraken, zijn er toch ook behoorlijk wat werkzoekenden. Hoe komt dat en wat wordt eraan gedaan?

20

Reinaertwijk (Groot-Bijgaarden)

31

Sunset, August Strindberg (1892)

© Hans Thoenig/Nationalmuseum

12

© fe

Complexe hervorming van de sociale huisvesting

In 2023 wordt de sociale huisvesting en de sector van de sociale verhuurkantoren anders georganiseerd. Vanaf 1 juli 2023 zal in elk werkingsgebied nog slechts één woonmaatschappij actief mogen zijn. Wat betekent dat voor de Vlaamse Rand?

De Laarbeek staat vaak droog

Beken, rivieren, kanalen, poelen en vijvers. Het zijn de plaatsen waar altijd water aanwezig zou moeten zijn, maar de jongste jaren hebben we gezien dat die zekerheid er niet meer is.

Een regio die werkt

Onze reeks Randlabeur focust op de economische prestaties van onze regio. In dit tweede artikel gaat het over werk. Want de Rand is een zeer actieve regio die veel arbeidsplaatsen creëert. Maar er is ook een maar. Terwijl er heel wat vacatures niet ingevuld geraken, zijn er toch behoorlijk wat werkzoekenden in de Rand en zeker ook in het nabijgelegen Brussel. Hoe komt dat en wat wordt eraan gedaan?

TEKST Jan Haeverans – FOTO Filip Claessens

De Rand doet het economisch erg goed. Dat vertaalt zich ook in de werkgelegenheids-cijfers. 'In 2021 waren er in totaal 213.288 arbeidsplaatsen in de Vlaamse Rand', zegt Jemima Bidee, arbeidsmarktadviseur voor Vlaams-Brabant bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). 'Ter vergelijking: in Vlaams-Brabant waren er dat 474.922. De Rand neemt dus 44,91% van de arbeidsplaatsen voor zijn rekening.' Met andere woorden: de 19 gemeenten van de Rand zijn goed voor bijna de helft van de jobs van de hele provincie, die 65 gemeenten telt.

Opvallend daarbij is dat de gemeenten uit de Rand die veel arbeidsplaatsen tellen vaak ook het hoogste aantal werklozen hebben. In Machelen waren er in 2021 bijvoorbeeld 86.375 arbeidsplaatsen, maar was de werkloosheidsgraad met 7,39% wel de tweede

hoogste van de provincie. Vilvoorde telde het derde hoogste aantal werklozen met 7,35% tegenover 27.000 arbeidsplaatsen en Zaventem het zevende hoogste met 6,09% tegenover 42.943 arbeidsplaatsen. In de top tien van de hoogste werkloosheids-cijfers in Vlaams-Brabant staan er maar twee gemeenten die niet tot de Rand behoren: Tienen (7,21%, vierde plaats) en Leuven (6,50%, zesde plaats). De werkloosheidsgraad in heel Vlaanderen bedraagt zo'n 5,80%.

Taalachterstand

Hoe kan het dat een productieve topregio als de Rand tegelijkertijd toch de hoogste werkloosheidscijfers heeft? Bidee: 'Volgens de recente RVA-studie *Geografische spreiding van de werkloosheid* is werkgelegenheid vaak geconcentreerd in

grootsteden en centrumsteden, waar ook de bewoners van de omliggende regio's mee van kunnen profiteren. De laatste jaren zien we in België en Vlaanderen steeds meer een transitie naar een kennisintensieve diensteneconomie, waarin veel belang wordt gehecht aan vaardigheden die je terugvindt bij hooggeschoolden, zoals talenkennis en digitale vaardigheden. Daardoor stemt de jobcreatie in de stad minder goed overeen met de werkzoekenden daar. Vaak zijn het kortgeschoolden of mensen die in kwetsbare omstandigheden leven met nog heel wat andere problematieken zoals armoede en weinig kennis van het Nederlands.'

In de Rand lijkt taalachterstand een van de bepalende factoren voor de hogere werkloosheidscijfers. Terwijl in heel Vlaanderen 21% van de werkzoekenden weinig kennis heeft van het Nederlands is dat in Machelen maar liefst 58,2%, in Zaventem 57,1% en in Vilvoorde 49,2%. De Rand telt ook een veel hoger aantal werkzoekenden met een migratieachtergrond (werkzoekenden met een huidige of vorige nationaliteit uit een niet-EU-land): 51,2% in Zaventem en Vilvoorde, 56,3% in Machelen tegenover 33,3% in Vlaanderen.

De VDAB doet heel gericht inspanningen om deze grote groep werkzoekenden aan het werk te helpen, legt Bidee uit. 'We zetten sterk in op competentieversterking, zoals leren op de werkvloer. In de Rand hebben we daarbij specifiek aandacht voor anders-taligen met taalcoaching en taalondersteuning ter plekke. Verder stimuleren we digitale vaardigheden en helpen we bij zaken zoals het behalen van een rijbewijs, wat voor sommige jobs nodig is. We werken specifieke projecten uit voor het steeds grotere aantal jongeren dat zonder diploma de school verlaat. We starten ook trajecten op met verschillende gespecialiseerde partners die bijvoorbeeld expertise hebben in armoedebestrijding. We proberen de werkgevers te sensibiliseren, zodat zij openstaan voor concepten als werkplekleren. Opleiden is het nieuwe *rekruteren*, wordt hier weleens gezegd.'

FR Une région qui fonctionne

Le Vlaamse Rand est une région économique majeure qui assure 45% des emplois de la province du Brabant flamand. Curieusement, les communes qui comptent beaucoup d'emplois sont souvent celles qui comptent le plus grand nombre de chômeurs, comme Machelen, Zaventem et Vilvoorde. 'Il s'agit généralement de personnes peu qualifiées ou vivant dans des conditions vulnérables, avec de nombreux autres problèmes tels que la pauvreté et une connaissance limitée du néerlandais', explique Jemima Bidee, conseillère en marché du travail pour le Brabant flamand au sein du Service flamand pour l'emploi et la formation professionnelle (VDAB). 'Nous attachons une grande importance à l'amélioration des compétences, notamment par l'apprentissage sur le lieu de travail. Nous consacrons une attention particulière au support linguistique et nous encourageons également les compétences numériques et aidons à obtenir des choses comme le permis de conduire, qui est indispensable pour certains emplois.'

Vooruitgaan door samen te werken

De werkgelegenheidsproblematiek stopt natuurlijk niet aan de gewestgrenzen. Ook Brussel kent een jonge bevolking met een hoog aantal werkzoekenden: 83.536 in mei 2022, terwijl Vlaams-Brabant met een grote arbeidsmarktcrisis kampt waarbij een goede 9.000 vacatures niet ingevuld geraken. Helaas zijn 's lands gewesten niet altijd communicerende vaten en ervaren Brusselse werkzoekenden verschillende drempels om aan de slag te kunnen in de Vlaamse Rand.

Talenkennis is daar een van, zo blijkt uit een recente arbeidsmarktanalyse die de VDAB samen met zijn Brusselse tegenhanger Actiris maakte. Vacatures in Vlaams-Brabant vragen in 85% van de gevallen een goede tot zeer goede kennis van het Nederlands, terwijl de meeste Brusselse werkzoekenden Franstalig zijn en maar 7% van hen zegt een goede kennis van de tweede landstaal te hebben. Daarom zetten beide organisaties al enkele jaren in op taalopleiding en taalcoaching op de werkvloer. Met succes: tussen 2017 en 2019 nam het aantal Brusselse werkzoekenden dat zo'n opleiding volgde bij de VDAB met 40% toe.

Ook de scholingsgraad van heel wat Brusselse werkzoekenden is een probleem. Zowel in Brussel als in Vlaams-Brabant is

“De 19 gemeenten van de Rand zijn goed voor bijna de helft van de jobs van de hele provincie.”

het aantal vacatures voor kortgeschoolden de laatste jaren fel teruggelopen. Daarom hebben VDAB en Actiris samen een lijst opgesteld met vacatures in Vlaams-Brabant waarvoor Brusselse kortgeschoolden in aanmerking komen, zoals jobs als huishoudhulp, werk in de bouw, beveiliging, transport, zorg en verzorging, enzovoort. Dat de samenwerking tussen beide diensten succes kent, blijkt onder meer uit hun mobiliteits-enquêtes. Tussen 2014 en 2019 steeg het aantal Brusselaars dat naar Vlaams-Brabant, en

Unil in Sint-Pieters-Leeuw

dan voornamelijk de Vlaamse Rand, pendelde met 17,2%. Concreet zijn dat dagelijks meer dan 6.000 extra Brusselse pendelaars.

‘De samenwerking met Actiris loopt al enkele jaren’, zegt Geert Pauwels, directeur van de VDAB Brussel, ‘maar sinds kort richten we onze communicatie voor het eerst ook echt naar de Vlaamse werkgevers. Daarvoor spraken we vooral de Brusselse werkzoekenden aan, maar natuurlijk liggen er hier ook voor de werkgevers kansen om hun vacatures in te vullen. Het is nog te vroeg om te zeggen of die aanpak succes heeft. Over enkele maanden zullen we preciezer weten hoeveel Brusselse werkzoekenden er dankzij de VDAB in Vlaanderen aan de slag zijn kunnen gaan.’

Tandje bijsteken

Wat brengt de toekomst voor de werkgelegenheid in de Vlaamse Rand? ‘De werkzaamheidsgraad stijgt, maar we zijn er nog niet’, waarschuwt Bidee. ‘Corona is dan wel sneller

verwerkt dan gedacht, maar de doelstelling van de Vlaamse overheid is om tegen 2030 een werkzaamheidsgraad van 80% te halen. Dat blijft een grote uitdaging, zeker in de Rand en met betrekking tot de kwetsbare groepen. Het blijft van belang om die met specifieke acties te ondersteunen.’

Na ons gesprek mailt Bidee ons nog dat de problematiek waarmee de Vlaamse Rand wordt geconfronteerd eigenlijk bijna het hele arrondissement Halle-Vilvoorde bestrijkt, en zich dus veel verder uitstrekt dan de 19 gemeenten van de Rand. Dat uit zich niet alleen in een grotere anderstaligheid bij werkzoekenden, maar ook in een sterke bevolkingsgroei, in de mobiliteit die onder druk staat, in het onderwijs, enzovoort. Er gaan inderdaad al langer stemmen op die pleiten om de Vlaamse Rand breder te zien dan de huidige 19 gemeenten. Dat heeft ook alles te maken met hoe we de verstedelijkingsdruk vanuit de hoofdstad het best in goede banen leiden. ●

©/tc

Extra plaatsen in de scholen

De jongste capaciteitsbarometer toont aan dat de scholen in de Vlaamse Rand voor enorme uitdagingen staan om voor alle leerlingen genoeg plaatsen te voorzien. Bijna nergens anders in Vlaanderen blijven de leerlingenaantallen de komende jaren met 10% toenemen en barsten de scholen uit hun voegen. Met de capaciteitsbarometer in de hand investeert minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) deze legislatuur extra in de Vlaamse Rand. 'Nu kunnen we zwart op wit bewijzen dat de noden in de Rand zeer groot zijn en dat het gerechtvaardigd is om een groot deel van het Vlaamse budget voor de Rand te bestemmen. De Rand krijgt vooral middelen om extra plaatsen te creëren.'

Sinds het begin van de legislatuur investeerde de Vlaamse regering 82 miljoen euro in scholenbouw in de Vlaamse Rand, nieuwbouw en uitbreidingen. Daarmee zijn de investeringen in onderwijs in de Vlaamse Rand groter dan ooit. 'We spelen in op de noden van de regio, die hier zo goed als het hoogst zijn van heel Vlaanderen', zegt de minister.

De komende twee jaar investeert de Vlaamse Regering 34 miljoen euro in extra schoolbanken in de Vlaamse Rand. Het gaat om 2.056 extra plaatsen in Dilbeek (15 miljoen euro) en Vilvoorde (9 miljoen euro). Voor Grimbergen en Halle wordt elk zo'n 5 miljoen euro voor schoolinfrastructuur voorzien.

Alle plaats tekort wegwerken, blijft echter een grote uitdaging. Van de geïnvesteerde 82 miljoen euro ging er 53 miljoen euro naar infrastructuurrenovaties en het creëren van extra plaatsen. 'Dat komt uiteindelijk 22.000 leerlingen in de Vlaamse Rand ten goede. 29 miljoen euro gaat specifiek naar capaciteitsuitbreidingen in de onderwijszones Halle, Dilbeek en Vilvoorde. Dat is nog steeds niet voldoende, we zullen nog meer moeten investeren.'

Onderwijsminister Weyts vindt het belangrijk dat capaciteitsuitbreidingen hand in hand gaan met het renoveren van schoolgebouwen. 'Investeren in onderwijskwaliteit betekent ook investeren in kwaliteitsvolle infrastructuur. Zo vermijden we dat oude gebouwen onveilig en onbruikbaar worden, wat de capaciteitsnoden opnieuw zou doen toenemen.' - LB

Spectaculaire bevolkingsaangroei

VLAAMSE RAND Vorig jaar kreeg onze provincie er 11.151 inwoners bij, een pak meer dan het jaarlijks Vlaams-Brabantse gemiddelde van 6.614. Dat blijkt uit de nieuwe studie *Bevolking in Vlaams-Brabant. Over groei en migratie*. 'Onze provincie is de snelst groeiende en jongste Vlaamse provincie. Dat heeft te maken met de nabijheid van Brussel', legt gedeputeerde voor Data en Analyse Tom Dehaene (CD&V) uit.

'De provincie groeit vooral door migratie vanuit Brussel. De groei is dan ook vooral uitgesproken in de Vlaamse Rand rond Brussel. Het zijn vooral jonge gezinnen die verhuizen. Dat verklaart meteen de gemiddeld jonge leeftijd van de provincie. Omgekeerd is de migratie uit het buitenland relatief klein, in vergelijking met het Vlaams Gewest. Ook dat heeft te maken met de nabijheid van Brussel: heel wat buitenlandse migratie in de regio wordt opgevangen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.' De snelle groei van de bevolking in Vlaams-Brabant heeft gevolgen voor de lokale besturen. 'Als gemeente in de Vlaamse Rand wordt Asse sterk geconfronteerd met de uitdagingen die de snelle bevolkingsgroei en verhuisbewegingen vanuit Brussel met zich meebrengen', zegt Jan De Backer (CD&V), schepen van Burgerzaken in Asse. 'We zoeken naar creatieve oplossingen om het samenleven in Asse te bevorderen. Zo zorgen we voor tolken om de dienstverlening aan de gemeentelijke loketten vlotter te laten verlopen.' - TD

©/ti

© dl

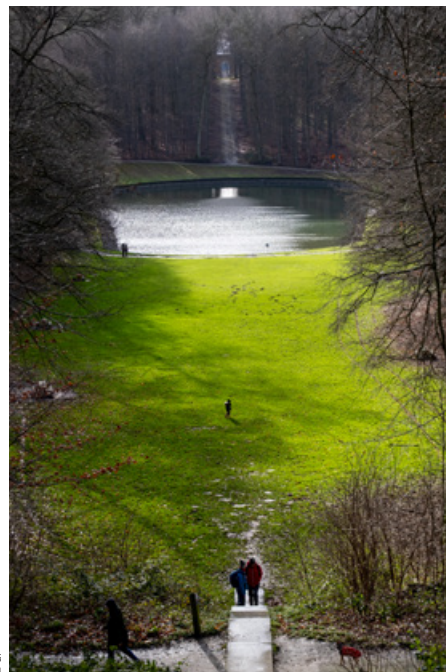
Jongeren op zoek naar mentaal welzijn

VILVOORDE / SINT-PIETERS-LEEUEW De OverKop-huizen van Vilvoorde, Sint-Pieters-Leeuw en Halle krijgen samen 210.000 euro extra van Vlaams minister van Welzijn Hilde Crevits (CD&V). Met het geld kunnen ze hun werking uitbreiden. 'Met de extra middelen krijgen de OverKop-huizen de kans om een brug te bouwen tussen jeugdwerk en professionele hulp. Op die manier kunnen jongeren sneller worden geholpen wanneer het even niet goed gaat', zegt de minister. 'Eén op de drie jongeren zit niet goed in zijn vel. De OverKop-huizen zijn een schitterend initiatief om het mentaal welzijn meer bespreekbaar te maken.' Jeugdwerkers kunnen in de OverKop-huizen ook terecht voor vragen, advies en vormingen. - TD

 www.overkop.be

Vijvers drooggelegd

GAASBEEK Twee vijvers rond het Kasteel van Gaasbeek zijn de voorbije weken drooggelegd. 'Het slib wordt weggehaald en de bodem krijgt de komende tijd de kans om uit te drogen en de bladeren te verteren', vertelt boswachter Tom Brichau van het Agentschap Natuur en Bos. 'De bedoeling van de drooglegging is om tegelijk ook de uitheemse zonnebaars uit de vijvers te doen verdwijnen. Die exoot is schadelijk want hij eet de eitjes en larven van kikkers, salamanders en libellen op. De werken moeten meer inheemse dieren aantrekken en de vorming van blauwalg tegengaan. De inheemse vissen zijn overgezet naar de kromme vijver. In de loop van het voorjaar zullen we de twee drooggelegde vijvers opnieuw laten vollopen. Er zal geen vis op die vijvers worden gezet. Vissen kan altijd nog aan de kromme vijver van Gaasbeek.' - TD

© dl

- De twee dienstingangen tussen de parkings van de E40 in **Groot-Bijgaarden** en de verbindingen met de Isidoor Van Beverenstraat worden definitief afgesloten.
- 37,4% van de pendelaars in Vlaams-Brabant gebruikt de fiets voor minstens een deel van het traject van en naar het werk.
- Een woning in Vlaams-Brabant kost gemiddeld 25.000 euro meer dan een jaar geleden, zo blijkt uit de jongste Notarisbarometer. Vandaag betaal je iets meer dan 400.000 euro voor een woning. Het aantal verkochte woningen daalde het voorbije jaar met 3%.
- Vlaams-Brabant is voor het eerst de duurste Vlaamse provincie om een appartement te kopen, met een gemiddelde prijs van 287.000 euro.
- Het Agentschap Natuur & Bos, de gemeente **Sint-Pieters-Leeuw** en enkele wetenschappers en andere partners werken een masterplan uit voor het Colomapark.
- Brouwerij Lindemans uit **Vlezenbeek** kreeg van Voka Vlaams-Brabant de nieuwe ondernemingsprijs Gangmaker van West-Brabant.
- Plug The Jack aan de Tollaan in **Sint-Stevens-Woluwe** is een omgebouwd bedrijfsgebouw met 21 professionele studio's voor muzikanten, dj's en podcasters.
- **Dilbeek** wil komaf maken met de onvergunde verharde voortuintjes en parkeerplaatsen in de Wivinawijk in Groot-Bijgaarden.
- Vorig jaar verwelkomde Brussels Airport op **Zaventem** bijna 19 miljoen passagiers, een verdubbeling in vergelijking met 2021 en 70% van het niveau van voor de coronacrisis.

- 70 vrijwilligers helpen in het AZ Jan Portaels in **Vilvoorde** bij het onthaal, maaltijden opdienen, koffie schenken en een babbeltje maken met de mensen.
- Het muziek- en lichtfestival Winterfloridyffe in de Plantentuin **Meise** lokte 23.500 bezoekers, een record. In totaal waren er vorig jaar meer dan 245.000 bezoekers in de Plantentuin.
- Als alles goed gaat, wordt op 17 februari de Salanganbrug in **Vilvoorde** officieel geopend. De fiets- en voetgangersbrug verbindt de wijk 3 Fontein met de nieuwe stadswijk 4 Fontein.
- De Budabrug in Neder-Over-Heembeek op de grens met **Vilvoorde** is na een aanvaring weggehaald voor herstelling. Daardoor is er opnieuw scheepvaart mogelijk. Fietsers en voetgangers kunnen de oversteek van het kanaal maken met een tijdelijke veerdienst, gemotoriseerd verkeer moet omrijden.
- In Vlaams-Brabant gingen vorig jaar 750 bedrijven failliet, bijna de helft meer dan het jaar voordien.
- Patiënten uit **Wemmel** kunnen voor dringende medische hulp tijdens het weekend voortaan terecht bij de Huisartsen-wachtpost Noord-West-Brabant in **Merchtem**.
- **Zaventem** doet mee aan een project van de Vlaamse overheid dat modderstromen moet beperken via digitale monitoring.
- In **Drogenbos** zal het Agentschap Wegen en Verkeer de Humaniteitslaan over een lengte van 750 meter heraanleggen en veiliger maken voor fietsers en voetgangers.
- Vanaf de tweede helft van 2023 kan je terecht in het Poelcafé in het oude gemeentehuis van **Vlezenbeek**. Het zal worden uitgebaat door mensen met een beperking.
- De Vlaamse Regering zet het licht op groen voor het brownfieldconvenant op de hoek van de Julien Trekkerstraat met de Leuvensesteenweg in **Zaventem**. Er komen nieuwe kantoren.
- **Grimbergen** plaatst verplaatsbare trooststoelen op de begraafplaatsen. Mensen kunnen er rusten en een nabestaande herdenken. JH

© pi

Stoommachine draait weer

ALSEMBERG De stoomketel van de Herisem-molen van de vroegere Winderickx-kartonfabriek in Alsemberg werkt eindelijk weer. De stoommachine van Bollinckx uit Buizingen dateert uit 1894. 'Na vijf jaar van stoomstilstand is het zover', vertelt Philippe Winderickx van de vzw Herisemmolen. 'Na dertig jaar was onze stoomketel aan stevige onderhoudswerken toe. Alle honderd vlampijpen waarlangs de warmte-uitwisseling tussen de rookgassen naar het water gebeurt, moesten vervangen worden. De pijpen waren door het roesten beginnen lekken.' Het klaren van de klus liet een tijd op zich wachten omdat er subsidies aan te pas kwamen en alleen een speciaal gekwalificeerde aannemer de werken kon uitvoeren. 'We zijn trots dat het stoomverhaal weer verdergaat', zegt Winderickx. 'Het is een van de laatste actieve stoommachines in Vlaanderen. Zonder stoomketel is Herisem niet compleet.' - TD

Lerarentekort opvangen

SINT-PIETERS-LEEUV Tweehonderd scholen in Vlaanderen, waaronder tien in de Zennevallei, mogen de komende tijd experimenteren met nieuwe ideeën om het lerarentekort weg te werken. Ze mogen daarbij buiten de bestaande lijntjes kleuren. 'In Sint-Pieters-Leeuw gaat het over de VBS Sint-Lutgardis in Zuun, VBS Sint-Stevensschool in Negenmanneke en VBS Jan Ruusbroec in Ruisbroek, waar vormings-trajecten voor huidige leerkrachten komen', vertelt schepen van Personeel Veerle Seré (N-VA). 'Zo worden de ervaren leerkracht *opleidingsverantwoordelijke* voor starters en zij-instromers. Daarnaast worden de vacatures voor leerkracht breder opengesteld, ook voor alternatieve profielen.' De bedoeling is om via de zogenaamde *proeftuinen* te kijken wat er werkt om meer leerkrachten aan te trekken en te behouden. 'Dit is geen zaligmakende oplossing voor het lerarentekort, maar het kan wel helpen om de stellingenoorlog te overstijgen', zegt Vlaams minister van Onderwijs en de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA). 'Over bepaalde ideeën wordt al decennia gediscussieerd, wij gaan nu uittesten wat werkt. En wat in de praktijk goed gaat, willen we in alle scholen uitwerken.' - TD

Gezocht: gastgezinnen

VLAAMSE RAND Het World Education Program (WEP) dat jongeren de kans geeft om op uitwisseling te gaan, is op zoek naar een aantal Vlaamse gastgezinnen. 'Heel wat Walen vinden tweetaligheid belangrijk en willen sterk in hun schoenen staan in de Nederlandse taal', vertelt Karen Scheelen van World Education Program. 'In het begin van elk semester steken meerdere Franstalige landgenoten de taalgrens over. We zijn daarvoor op zoek naar een aantal Vlaamse gastgezinnen die gedurende een semester hun huis willen openstellen voor een Waalse of Brusselse jongere. De jongeren gaan naar een school in de buurt en zijn een volwaardig lid van de familie.' Ook voor buitenlandse studenten is WEP nog op zoek naar gastgezinnen in de regio. Wie zich wil opgeven als gastgezin, kan dat via www.wepwindrose.be/nl. - TD

 02 533 07 86 of gastgezin@wep.be

‘Jongeren verdienen een plek waar ze zichzelf kunnen zijn’

Kimberly Detobel (17) volgt op de middelbare school de bijzondere opleiding defensie en veiligheid. Daarnaast engageert ze zich als leidster bij de Chiro, als begeleidster op twee speelpleinen en doet ze vrijwilligerswerk in twee OverKopuizen voor jongeren, waaronder dat van Sint-Pieters-Leeuw. Dat bevindt zich vlak naast de velden van voetbalclub Leeuw-Brucom, waar ze voetbalt.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Filip Claessens

Waar kijk je in het dagelijks leven vaak tegenop?

‘Ik probeer steeds het positieve te zien en denk dat alles altijd met een reden gebeurt. Ook al is het eens iets minder leuk, uiteindelijk kan je er beter uit komen. Hoe meer je tegen dingen op kijkt, hoe pessimistischer je wordt.’

Wanneer ervaar je echte geluismomenten?

‘Wanneer ik bij mijn vrienden ben of bij de mensen die ik liefheb. Zonder hen zou ik nooit gestaan hebben waar ik nu sta. Ik kan altijd bij hen terecht en zij weten ook dat ze steeds bij mij terecht kunnen.’

Wat maakt je ongelukkig?

‘Dat er op de dag van vandaag nog steeds veel sprake is van discriminatie en racisme.’

Welke jonge mens bewonder je en waarom?

‘Pommeliën Thijs. Ze heeft veel zangtalent, danstalent en kan ook goed acteren. Ze begon al op een hele jonge leeftijd in de musical Annie en speelt nu al sinds 2019 mee in #likeme. Op 21-jarige leeftijd heeft ze het al

vergeschopt. Ik vind dat we te vaak talenten uit andere landen bewonderen terwijl er ook super veel jonge talenten in Vlaanderen zijn waar te weinig wordt over gesproken.’

Wat zou je meteen doen als je eerste minister was?

‘Ik zou ervoor zorgen dat iedereen die hetzelfde werk doet ook hetzelfde verdient. Dat mannen en vrouwen dus hetzelfde loon krijgen op het einde van de maand, want daar zit nu nog een te groot verschil. Ik zou ervoor zorgen dat elke jongere een plek kan vinden dichtbij huis, waar hij of zij naartoe kan en volledig zichzelf kan zijn en zijn/haar mening kan uiten zonder raar bekeken te worden.’

Welk voorwerp zou je niet kunnen missen, behalve je smartphone?

‘Een bal. Het liefst speel ik elke dag voetbal, maar dat gaat helaas niet. Omdat ik veel bezig ben met kindjes heb ik gelukkig vaak de gelegenheid om te voetballen. Er zijn altijd kinderen die graag voetbal spelen. Dan zijn de kindjes blij omdat hun leidster mee wil spelen en ik ben blij omdat ik twee dingen kan combineren die ik graag doe.’

Wat is het beste dat de digitale wereld heeft voortgebracht?

‘Dat je contact kan houden met mensen die niet in je buurt wonen. Je kan ook gemakkelijk communiceren met klasgenoten over een bepaalde leerstof waar je vroeger moest wachten tot je elkaar weer op school zag.’

Wat wil je later worden?

‘Vroeger wilde ik graag profvoetbalster worden. Nu ik bijna afstudeer in het middelbaar weet ik het nog niet zo goed. Door mijn studie heb ik een betere kijk gekregen op het leven als penitentiair bewakingsassistent en dat lijkt me wel leuk om te doen. Leerkracht lichamelijke opvoeding of leerkracht in het lager onderwijs zou ook kunnen. Ik zou het wel tof vinden om sport te combineren met kinderen omdat dat mijn twee grootste passies zijn.’

Wat was er vroeger beter?

‘Vroeger waren er minder digitale middelen. Als je een namiddag afspraak met je vrienden dan was je ook echt met elkaar bezig in plaats van TikTok-filmpjes of Instagram te bekijken. Je moest je vroeger ook minder zorgen maken om hoe je eruit zag. Lag je haar even niet goed; dat maakte niet uit. Nu krijg je op sociale media direct commentaar van mensen die niet altijd doorhebben dat die opmerkingen ook kwetsend kunnen zijn.’

Wat is het mooiste plekje in je omgeving?

‘Mijn voetbalveld. Naast het voetbalterrein bevindt zich ook het OverKopuizen waar ik vrijwilligerswerk doe. Mijn lievelingsplek combineert dus twee zaken die ik graag doe.’ ●

België en de kunstroof door de nazi's

'Ik wil de stolp over dit stuk geschiedenis aan diggelen slaan'

Als kind schreef Geert Sels het op een briefje: profvoetballer of journalist, dat zou hij worden. Het werd het tweede: cultuurjournalist bij de krant De Standaard. Of is het cultuurhistoricus? Hij leverde alvast een stevig staaltje onderzoekswerk voor zijn zopas verschenen boek *Kunst voor das Reich*, over kunstroof door de nazi's.

TEKST Anne Peeters – FOTO Filip Claessens

In de rust en het groen van Itterbeek schreef Sels *Kunst voor das Reich*. 'Het boek is eigenlijk een gruwelijk uit de hand gelopen krantenartikel. Eind 2013 werden er bij een oude man in München 1.500 kunstwerken aangetroffen, waarvan gedacht werd dat het wel eens roofkunst van de nazi's zou kunnen zijn. Zijn vader was immers Hildebrand Gurlitt, een Duitse kunsthandelaar die kunst opkocht voor zichzelf en voor Hitlers geplande Führermuseum, dat er overigens nooit is gekomen. Ik zag collega's van Franse en Nederlandse kranten beroep doen op databanken van hun overheid om te checken of er iets uit hun land bij was. Toen ik dat ook wilde onderzoeken, ontdekte ik dat België helemaal geen databanken had en dat er hier geen onderzoek naar was gedaan. Tijd dat iemand zich daar in zou vastbijten, en dat heb ik gedaan. Ik heb meer voeling met hedendaagse kunst, de nazi's hadden het meer voor traditionele kunst. Dus

heb ik de afgelopen jaren veel bijgeleerd over de oude meesters. Op de redactie vertellen we wel eens het grapje dat een collega over de voorkant van de kunstwerken schrijft, ik over de achterkant. De roven, de vervalsingen. De onderwereld van de kunst.'

Je bent geen historicus van opleiding. Toch heb je stevig historisch onderzoek gedaan voor je boek. Was dat moeilijk?

'Ik denk dat de basis van het historisch onderzoek grotendeels overeenkomt met de regels van de journalistieke deontologie als het gaat over bronnen checken, materiaal zoeken, ... Voor de rest is het klassiek archiefwerk. Ik wou een boek schrijven dat wetenschappelijk in orde is, compleet met voetnoten. Aan de ene kant wil ik graag dat anderen op dit materiaal verder kunnen werken. Aan de andere kant wilde ik schrijven als een journalist. Niet

afstandelijk, vlot leesbaar. Ik wou dat het menselijk en empathisch was. De persoonlijke verhalen van verschillende mensen zijn een *leitmotiv* geworden doorheen het boek. Ik vertrek dikwijls van het verhaal van één persoon om een thema uit te werken. Als je vertelt over hoe mensen hun bezit afhandig werd gemaakt, hoe ze op de vlucht gingen naar Amerika, ... Dan is het verhaal van één figuur sterker dan alleen maar de cijfers. Ik wilde me inleven in de slachtoffers en heb mezelf ook blootgegeven. Over mijn frustraties wanneer het onderzoek doodliep bijvoorbeeld. *Het dossier is vernietigd*. Bam, kop tegen de muur. Die ontgoocheling zit ook in het boek.'

Je hebt diep moeten graven?

'Na de zaak Gurlitt en dat eerste artikel in *De Standaard* dacht ik: *hier moet ik mee verder*. Ik was geschokt dat België zo ver achteropliep. In januari 2014 heb ik een dossiertje van vier bladzijden geschreven. Later dat jaar kreeg ik daar tot mijn eigen verbazing *De Loep* voor, een prijs voor onderzoeksjournalistiek. In volle euforie kreeg ik veel rugwind. Ik begon te zoeken in de archieven en kreeg hulp van een archivaris bij het Rijksarchief. Die tekende voor mij een boomstructuur uit en wist in welke archieven ik materiaal kon vinden. Eén van die plekken was het Cegesoma, het Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij. Daar kreeg ik het statuut van onderzoeker. Met dat statuut heb je toegang tot de auditoraatsdossiers. Die collaboratie- en auditoraatsdossiers zijn in België enkel toegankelijk voor familieleden, rechtstreekse betrokkenen en onderzoek. Ik vind het een ongelooflijke aberratie dat wij nog altijd zo krampachtig met het oorlogsverleden omgaan. Ik stak al mijn vrije tijd in het onderzoekswerk. In 2016 zag ik het even niet meer zitten; zo gigantisch veel materiaal, zo veel archieven. Het leek me niet haalbaar. Toen kreeg ik een levenslijn toegeworpen door de vraag van het kunstmagazine *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*. Of ik geen themanummer wou schrijven over kunstroof? Ik had stof voor 48 pagina's. Dat nummer heeft me de moed gegeven om door te gaan. Het boek telt uiteindelijk 450 pagina's. De goede waarnemer ziet dat

DE **Belgien und der Kunstraub der Nazis**

Als Kind schrieb Geert Sels auf einen Zettel: Fußballprofi oder Journalist, das war sein Berufswunsch. Es wurde das zweite: Kulturjournalist bei der Zeitung De Standaard. Oder ist es Kulturhistoriker? Für sein kürzlich erschienenen Buch über den Kunstraub der Nazis hat er jedenfalls eine solide Recherchearbeit geliefert. In der Ruhe und im Grünen von Itterbeek schrieb Sels *Kunst voor das Reich*. „Das Buch ist eigentlich ein schrecklich außer Kontrolle geratener Zeitungsartikel. Ende 2013 wurden in München bei einem alten Mann 1.500 Kunstwerken gefunden, bei denen es sich vermutlich um NS-Raubkunst handelte. Schließlich war sein Vater Hildebrand Gurlitt, ein deutscher Kunsthändler, der Kunst für sich selbst und für Hitlers geplantes Führermuseum aufkaufte, das im Übrigen nie zustande kam. Ich habe gesehen, wie Kollegen von französischen und niederländischen Zeitungen die Datenbanken ihrer Regierungen abgerufen haben, um zu prüfen, ob etwas aus ihrem Land dabei war. Als ich das auch recherchieren wollte, habe ich festgestellt, dass es in Belgien überhaupt keine Datenbanken gab und dass hier diesbezüglich keine Nachforschungen angestellt wurden. Es war also an der Zeit, dass jemand sich daran festbeissen sollte, und das habe ich getan.'

er een rekenkundige reeks in zit: van 4 in de krant naar 48 in het tijdschrift, naar een boek van 450 pagina's. Als ik er ooit nog iets over moet schrijven, zal het een encyclopedie van 4.000 pagina's moeten worden.'

Is de tijd rijp voor dit boek?

'Een boek over de nazi-roofkunst uit België had al veel vroeger geschreven moeten worden. In Nederland verscheen er hierover eind jaren 1980 al een boek. In 1998 was er een goede aanleiding met de *Washington Principles*, een internationale conferentie waar er naar deze problematiek werd gekeken en gezocht naar een *fair and just solution*. Ook België heeft mee ondertekend. De tijd was rijp toen, de conjunctuur was goed. Er werden veel archieven vrijgegeven, de Muur was gevallen, zodat er weer contact mogelijk was met het Oostblok. Want daar zat ook een stuk verzwegen geschiedenis. Eigenlijk was dat het moment, maar België heeft deze kans grandioos gemist.'

'Als we het over restitutie hebben, wat is er hier dan al gebeurd? De Commissie Buysse werd aangesteld in het kader van een compensatie-initiatief voor de Joodse gemeenschap, maar de groep die het onderdeel 'kunst' heeft onderzocht, heeft enkel niet belangrijke domeinen zoals de kunsthandel kunnen onderzoeken. Ondertussen zijn er heel wat ministers van Cultuur overheen gegaan, en telkens weer wordt dit thema onder de mat geveegd. Ik wil de stolp over dit stuk geschiedenis aan diggelen slaan.'

Wat moet er met de gestolen kunst gebeuren? De vraag stelt zich ook voor onze koloniale geschiedenis. Sinds juni 2022 maakt een nieuwe wet het mogelijk om roofkunst terug te geven aan voormalige kolonies. Is dat niet positief?

'Tijdens een radio-interview over roofkunst en het restitutievraagstuk kreeg ik onlangs te horen: *Jullie zijn hier goed in. Wanneer het gaat over neo-koloniale geschiedenis en kunst neemt België toch het voortouw?* Er is wel een redelijk nieuwe dynamiek die deels samenhangt met de evolutie van het Afrikamuseum in Tervuren, maar er is nog

📍 NAAM Geert Sels – WOONPLAATS Itterbeek – BEROEP cultuurjournalist

een lange weg te gaan. Nu het neokoloniale verhaal terecht meer aandacht krijgt, lijkt het soms wel of het vraagstuk over nazi-roofkunst ver achter ons ligt, terwijl het eigenlijk een recenter thema is. Bij nazi-roofkunst en koloniale kunst komt natuurlijk dezelfde vraag terug: wat doe je met het eigenaarschap? Hoe ga je terug in de tijd om het gedane onrecht te herstellen? Als het gaat over kunstroof in WOII bestaat er ondertussen veel rechtspraak. Daar kunnen we veel uit leren.'

Waarom heb je eigenlijk geen geschiedenis gestudeerd?

'In mijn middelbare schooltijd was ik vooral in literatuur geïnteresseerd. Ik ben in Leuven Germaanse filologie gaan studeren, en nadien theaterwetenschap. Kunstencentrum STUK schreeuwde me naar binnen. Ik heb er als student heel wat voorstellingen gezien. Ik was ook geboeid door dans. Ik kreeg bij wijze van spreken een *roeping*, wilde theaterrecensent worden. Ik schreef voor het studentenblad *Veto*, werkte als freelancer. In 1994 werd ik theaterrecensent voor *De Morgen*. Nadien maakte ik de overstap naar *De Standaard*.'

En naar de Rand.

'Eerst woonde ik in Sint-Gillis. Heel fijn was dat. En hoe gaat het dan? Het eerste

kind komt en mijn vrouw en ik volgden het klassieke patroon: we trokken naar de Rand. Een plek in het groen, iets rustiger voor de kinderen. Het werd een hele zoektocht. Uiteindelijk vonden we een huis in Itterbeek, toen vlakbij de redactie van *De Standaard* in Groot-Bijgaarden. Het is een goede plek om te wonen. In vogelvlucht zitten we op 10 km van de Grote Markt in Brussel. We hebben de rust en het groen van de Rand, maar als je zin hebt, sta je in een half uur in het centrum van alle drukte. Ben ik hier sociaal ingebed? Niet echt. Mijn leven heeft zich altijd op de redactie afgespeeld en 's avonds bij voorstellingen in de stedelijke theaters. Dat is het leven van een cultuurjournalist. Toen ik aan het boek begon, heb ik veel uren thuis doorgebracht. En gedacht: *Wat een prachtige plek is dat hier.* Wanneer je vanuit Brussel de bus neemt, valt de drukte halte per halte van je af. Vanuit het centrum heb je nog even het gewemel van Molenbeek en dan verbreedt de straat zich en krijg je hoe langer hoe meer lucht en ruimte.' •

📖 **Kunst voor Das Reich.** Op zoek naar nazi roofkunst uit België werd eind 2022 door Lannoo uitgegeven. De Franse versie *Le Trésor de guerre des nazis. Enquête sur le pillage de l'art en Belgique* verscheen in januari 2023.

De Laarbeek staat vaak droog

Met de klimaatverandering stijgt de aandacht voor ons blauw netwerk: beken, rivieren, kanalen, poelen en vijvers. Het zijn de plaatsen waar altijd water aanwezig zou moeten zijn, maar de jongste jaren hebben we gezien dat die zekerheid er niet meer is. Op termijn gaat de betekenis van dit blauwe netwerk alleen maar toenemen. We gingen op verkenning in een aantal valleien in de Rand.

TEKST Herman Dierickx - FOTO Filip Claessens

De Laarbeek is een treffend voorbeeld. De bronzone ligt in het Kattemeuterbos in Grimbergen. Tot een paar jaar geleden lagen de bronnen van de Laarbeek in de afpompe-kegel van Waterwinning Spelt van De Watergroep. Omdat het om kleine debieten ging, werd de installatie recent uit productie genomen maar niet ontmanteld zodat ze strategische reserve kan blijven. Door de droogte van de voorbije jaren maakte dat eigenlijk niet zoveel verschil en bleef de beek het grootste deel van het jaar droog staan. De vraag is wat de invloed van het stilleggen van de waterwinning op langere termijn zal betekenen op het waterdebiet van de Laarbeek. Dat wordt goed in het oog gehouden en geïnterpreteerd vanuit landbouw- en natuurstandpunt. De verwachting

is dat de droogte van de voorbije jaren zal aanhouden.

Kalevallei

De waterloop volgt de bosrand naar het westen en iets verderop gaat het definitief richting noorden. In het daar aanwezige landbouwgebied bepaalt de Laarbeek het landschap, want iets verderop sta je versteld van de kale oevers. Die zijn niet natuurlijk. Op de kaart van Graaf de Ferraris (1775) zie je heel goed dat er ongelooflijk veel bomen en struiken aan de beekrand staan. Dat werd indertijd gezien als een uitstekend middel om erosie tegen te gaan, maar met de modernisering van de landbouw werd deze begroeiing steeds meer als hinderlijk beschouwd voor de passerende machines. Na 1969, met

de invoering van de nieuwe Europese landbouwpolitiek die vooral inzette op schaalvergroting en automatisering, gingen veel hagen, houtkanten en zelfs boomgaarden voor de bijl. Daarvan zien we nu nog altijd het resultaat in onze kale valleien.

Gevolgen van de droogte

Het goede nieuws is dat je veel wandelmogelijkheden hebt in de Laarbeekvallei. Misschien is de beste aanlooproute via de

“ Dat de Laarbeek zo vaak droog staat, is mensenwerk.

Vijfbunderweg, en verder via de Trenzelsevoetweg naar Voetweg 62, die een tijdje de beek volgt tot de waterzuivering van Aquafin aan de Humbeeksebaan.

De planning voorziet dat deze waterzuivering wordt opgedoekt en zal aansluiten bij de opnieuw in te richten kwzi (kleinschalige waterzuiveringsinstallatie) Kesterbeek in de Grote Parijsstraat in Zemst. Dat houdt in dat het gezuiverde water van kwzi Laarbeek niet meer in de Laarbeek zal vloeien, maar wel in de Kesterbeek enkele kilometer verderop. Daardoor zal de vandaag nog doorlopende wateraanvoer van het zuiveringsstation

TECHNISCH PASPOORT LAARBEEK

- **Bron:** Kattemeuterbos Grimbergen-Zemst.
- **Lengte:** ongeveer 6 km.
- **Monding:** in de Aabeek, op de grens tussen Zemst en Kapelle-op-den-Bos.
- **Heeft last van verdroging?** Ja, staat soms meer dan een half jaar volledig droog.
- **Belang voor de landbouw:** weinig, aangezien het om kleine debieten gaat en wegens de lange droogstand.
- **Ecologische kwaliteit:** slecht, aangezien ze steeds langer droog staat.
- **In het westen** ligt de Aabeekvallei.
- **In het oosten** ligt de Kesterbeekvallei.
- **Beheerder:** provincie Vlaams-Brabant, soms in samenspraak met de aangelanden.

helemaal stoppen en de droogteproblematiek nog wat nijpender maken.

Aan de Humbeeksebaan zie je nog ongezuiverd water toekomen vanaf Grimbergen. Daardoor zal de waterkwaliteit alleen maar verslechteren aangezien het verdunnings-effect van het gezuiverde effluent binnenkort wegvalt. Dat zal dan weer een grote invloed hebben op de waterkwaliteit van de beek als ze door het Kollintenbos loopt. Dat is Europees beschermd Natura 2000-gebied, maar met een gepollueerde slagader als de Laarbeek zit er een zware hypotheek op de plaatselijke natuurontwikkeling. Of hoe de droogte verstrekende gevolgen heeft.

Als je oversteekt naar het Kollintenbos kan je de beek nog een tijdje volgen, maar iets verderop verdwijnt ze in het bos en zie je ze pas terug als je via andere openbare (veld)wegen de kruising van Bos van Aa (straatnaam) met de Bosstraat bereikt. Keer vanaf daar een honderdtal meter terug op je stappen en neem rechts de ongenummerde voetweg naar het noorden. Deze voetweg begeleidt je naar de monding van de Laarbeek in de Aabeek. Vóór de samenvloeiing zit je in Zemst, over de beek ben je al in Kapelle-op-den-Bos. In de wijde omgeving heb je voldoende autoluwe en autovrije wandelwegen om een stevig parkoers af te stappen. ●

Wonen in eigen streek

Lokale besturen in de Vlaamse Rand krijgen binnenkort opnieuw de mogelijkheid om private kavels of woningen voor te behouden voor mensen die een band hebben met de gemeente, zo maakt minister van de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA) zich sterk.

TEKST Liesbeth Bernolet - FOTO Filip Claessens

Samen met zijn partijgenoot en Vlaams minister van Wonen Matthias Diependaele stelt hij een nieuw ontwerp van decreet voor over wonen in eigen streek. Het initiatief komt er op vraag van de Vlaamse Regering nadat het vorige decreet in 2013 door het Grondwettelijk Hof werd vernietigd. 'Daar hebben we veel uit geleerd', zegt Weyts. 'Het nieuwe ontwerp hanteert objectieve criteria en bevat een sterkere sociale component.'

Het uitgangspunt is om gemeenten, waar de mediaanprijs van een woning de afgelopen vijf jaar het hoogst was, en een aantal grotere steden, handvaten te geven om inwoners in de regio te houden. Tezelfdertijd moet het nieuwe decreet sociale verdringing tegengaan. 'Hoe minder mensen in hun eigen streek kunnen blijven wonen, hoe zwakker het sociaal weefsel en hoe groter de kans op vervreemding', zegt Weyts.

Middelen uit het Randfonds

Aangezien de Vlaamse Rand één van de duurste regio's van Vlaanderen is, staat het volgens minister Weyts vast dat de meeste gemeenten uit de regio aanspraak zullen kunnen maken op het nieuwe *Wonen in eigen streek*. Hij wil de gemeenten daarvoor ondersteunen met middelen uit het Vlaamse Randfonds. De minister wil de gemeenten een duwtje in de rug geven om gronden van woningen voor 50 tot 100% aan te kopen, waardoor de kandidaat-koper alleen voor de woning zelf betaalt. Wanneer de woning wordt doorverkocht, vloeit het aangekochte grondaandeel terug naar het lokaal bestuur.

'Daarvoor zijn de middelen uit het Vlaamse

Randfonds te beperkt voor, en lokale besturen hebben het nu al financieel moeilijk', reageert Koen Van Elsen (CD&V), burgemeester van Asse. 'We zouden beter structureel meer middelen krijgen uit het Vlaams gemeentefonds. Dit is slechts een druppel op een hete plaat.' Willy Segers (N-VA), burgemeester van Dilbeek, zegt de mogelijkheden van het decreet te zullen onderzoeken, 'maar dé oplossing is dit niet. Daarvoor is onze financiële slagkracht niet groot genoeg.'

De toets doorstaan

Dé vraag blijft natuurlijk of het ontwerp van decreet deze keer wel slaagkansen heeft na de vernietiging van het vorige. 'Toen was de kritiek dat de regeling ook geldig was voor mensen die eigenlijk voldoende middelen hadden en dat ze niet objectief genoeg was omdat een commissie geval per geval besliste of de band met de streek groot genoeg was. Dat doen we nu anders', legt minister Weyts uit. Mensen 'belonen' om in de eigen streek te blijven wonen, is net de regeling waar het Grondwettelijk Hof in 2013 over viel. 'Als je geen risico wil lopen, moet je niets doen. Het blijft legitiem om sociale verdringing tegen te gaan. We zien het vooral als een bescherming van de lokale gemeenschap. We spitsen dat nu toe op de minder kapitaalkrachtige inwoners en komen zo tegemoet aan de belangrijkste juridische kritiek op het oude voorstel.'

Het nieuwe ontwerp van decreet over wonen in eigen streek ligt nu op tafel van de Raad van State en moet daarna nog gestemd worden in het Vlaams parlement. De minister hoopt dat het in de loop van dit jaar in voege kan treden. ●

‘We zouden de kinderlijke onbevangenheid meer moeten cultiveren’

Wat krijg je als een bioloog en een psycholoog met elkaar over het leven in dialoog gaan? Ga je de mens dan beter begrijpen? Of ga je vooral beseffen dat niets dierlijks ons vreemd is? Hans Van Dyck en Maarten Vansteenkiste leren ons alvast dat mens en dier veel meer op elkaar lijken dan we denken.

TEKST Nathalie Dirix – FOTO David Legrève

Wat bracht jullie ertoe om van het bestuderen van dieren en mensen jullie levenswerk te maken?

Van Dyck: ‘Zoals het leven niet volgens een plan verloopt, zo had ik zelf ook geen precies plan om van wetenschappelijk onderzoek mijn levenswerk te maken. Wel was ik op jonge leeftijd al door alle levende organismen gefascineerd. Toen ik later de kans kreeg om me als onderzoeker aan de universiteit verder in de materie te verdiepen, heb ik geen moment getwijfeld. Zelf maak ik niet echt een onderscheid tussen mens- en natuurwetenschappen. Ik probeer het leven te begrijpen. Daarbinnen is de mens een biologisch wezen met unieke eigenschappen naast vele andere wezens. Dat gegeven blijft me boeien, en zorgt ervoor dat ik als volwassene nog steeds met een vlindernet door de bossen kan lopen. Mijn kinderlijke verwondering heeft me nooit verlaten.’

Vansteenkiste: ‘Hoe nieuwsgierigheid een mens kan drijven, dat is net wat wij als motivatiepsychologen bestuderen. Wat drijft een mens? Die vraag hield me al bezig sinds ik scoutsleider was. Ze hielp me om jongeren een aangename namiddag te bezorgen, maar ook om hen te motiveren minder aangename dingen te doen. Vandaag geef ik voetbaltraining. In die rol probeer ik het maximum uit het potentieel van jongeren te halen, maar ook om hun verlieservaringen een positieve wending te geven. Wat jongeren en mensen in hun dagelijks leven en op de scharniermomenten in hun leven beweegt, boeit me enorm. Want het is dat intern kompas dat onze identiteit vormgeeft en ons maakt tot wie we zijn.’

Wat zijn de belangrijkste inzichten die jullie studiewerk tot nu toe opleverde?

Vansteenkiste: ‘Meer motivatie is niet noodzakelijk beter. Er is namelijk een groot

verschil tussen *motivatie* en *moetivatie*. De eerste vorm is autonoom en komt uit jezelf. De tweede wordt gecontroleerd door externe factoren. Ze zet je in beweging omdat je verwacht dat de buitenwereld het zo wil.’

Van Dyck: ‘Denk je niet dat we die autonome motivatie van onze jongeren veel te laat prikkelen om hun interesse in wetenschappen verder te stimuleren? Bij jonge kinderen zie je vaak een spontane fascinatie voor wetenschappen, maar die wordt door allerlei onderwijsystemen onderdrukt. Terwijl we die kinderlijke onbevangenheid meer zouden moeten cultiveren.’

Vansteenkiste: ‘In het algemeen heeft een kind een exploratiedrang. En het klopt dat we die aan banden leggen door het bijvoorbeeld te verplichten stil te blijven zitten. De spontane drang om kennis op te doen en op ontdekking te gaan, hebben we vervangen door een systeem van toetsen en examens. We leren ze vooral in de pas lopen. Eigenlijk worden onze kinderen *afgeflinkt*. Op latere leeftijd kan dat clashen. Wat we in het onderwijs nodig hebben, is een structuur die autonomie toelaat. Zodat jongeren het contact met het kind in zich bewaren. Binnen zo’n structuur kunnen ze openbloeien.’

Welk fundamenteel inzicht heb jij de voorbije jaren als bioloog opgedaan?

Van Dyck: ‘Ik ben steeds meer naar de mens gaan kijken als een levensvorm tussen de andere levensvormen. Door op die manier te gaan kijken, heb ik mijn blik op het leven op vele vlakken verruimd. Mijn onderzoek van dieren leerde me vooral: *what you see, is not what they get*. Met andere woorden: wat wij zien, is niet hetzelfde wat andere dieren zien. Wij gaan te vaak uit van ons menselijk referentiekader en beseffen daardoor te weinig dat dieren een eigen zintuigelijke ervaring hebben. Neem een vlinder. Die ziet ultraviolet licht, wat wij als mens niet zien. Vlinders reflecteren een ultraviolet licht waardoor ze gaan schitteren en een aantrekkingskracht op elkaar uitoefenen. Of mieren, zij geven een geur af die als een soort van dialect werkt. Op basis van hun geur kunnen zij van elkaar

FR ‘Nous devrions cultiver davantage l’ouverture d’esprit qu’ont les enfants’

Que se passe-t-il lorsqu’un biologiste et un psychologue échangent au sujet du sens de la vie? Arrive-t-on à mieux comprendre les humains? Ou réalise-t-on avant tout que rien d’animal ne nous est étranger? Hans Van Dyck et Maarten Vansteenkiste nous apprennent en tout cas que les humains et les animaux se ressemblent beaucoup plus que nous ne le pensons.

Van Dyck: ‘J’en viens de plus en plus à considérer l’homme comme une forme de vie parmi d’autres. En voyant les choses de cette manière, j’ai élargi ma vision de la vie à bien des égards. Mes recherches sur les animaux m’ont surtout appris que *what you see, is not what they get*.’

Vansteenkiste: ‘L’être humain a tendance à aimer les constantes et la continuité. Mais l’énorme évolution de nos villes ces dernières années est aussi une constante. La diversité de notre société est un fait. D’ailleurs, je remarque que nos enfants gèrent cela de manière très naturelle.’

MAARTEN VANSTEENKISTE

- Motivatie- en ontwikkelingspsycholoog
- Professor psychologie (UGent)
- Lid van de GEMS (Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19)
- Auteur van meerdere wetenschappelijke publicaties
- Co-auteur van onder meer *Vitamines voor groei*, *Motiverend coachen in de sport*, *Autonomy in Adolescent Development*

afleiden uit welke regio of kolonie ze komen. Dat maakt het bestuderen van die wezentjes bijzonder complex, maar ook zo spannend.'

Hoe zou je het meest wezenlijke verschil tussen een mens en een dier omschrijven?

Van Dyck: 'Om het met een boutade te zeggen: niets dierlijks is ons vreemd. Maar het geldt evenzeer dat niet menselijks dieren vreemd is. Veel van de dingen die je bij de mens ziet, tref je ook bij andere levensvormen aan. In se zijn wij primaten. Zeg maar aapachtigen die ultrasociaal en onderhevig aan allerlei culturele invloeden zijn. Een perfecte kopie van ons vind je niet in het dierenrijk, maar de cocktail van componenten die ons mens maken, vind je wel in talloze andere variaties terug. Basise moties zoals agressie, frustratie, vluchtgedrag, empathie, ... zijn niet uniek voor de mens. Je vindt ze in verschillende variaties bij heel wat levensvormen terug. De laatste tijd doen we trouwens veel onderzoek naar de persoonlijkheid bij insecten. Dan merk je dat er heel wat verschillen zijn tussen specifieke diersoorten, maar ook binnen een bepaalde soort.'

Vansteenkiste: 'Bij de mens gaan we er nogal snel van uit dat bepaalde eigenschappen vastgebakken persoonskenmerken zijn, terwijl ze in werkelijkheid een dynamisch gegeven zijn. Bepaalde eigenschappen zullen meer of minder ontwikkelen naar gelang de relatie waarin we ons bevinden. De aanwezigheid van de andere kan dus bepaalde persoonlijkheidstrekken oplichten of dimmen. Vaak is het zo dat we bij een persoon bij wie we een betrokkenheid voelen eerder geneigd zijn om extravert te zijn. Voelen we eerder een afstandelijkheid, dan zal onze introverte kant meer naar boven komen. Het zou interessant zijn om te kijken of die dynamiek ook bij dieren bestaat.'

Wat kunnen we leren uit het sociaal gedrag bij mens en dier?

Vansteenkiste: 'In sommige modellen staat

het verwerven van zelfbeheersing centraal om tot optimaal sociaal gedrag te komen. Maar dan ga je uit van een negatief mensbeeld waarbij allerlei impulsen beteugeld moeten worden en mensen vaak een schuldgevoel wordt aangepraat om hen te overtuigen volgens bepaalde sociaal aanvaardbare normen te leven. Ik vertrek veel liever van een mensbeeld dat *groeigericht* is. Daarbinnen gaan mensen vanuit een eigen overtuiging handelen. Ze gaan bepaalde sociale normen internaliseren omdat ze dat zelf willen. Dat laatste heeft een veel duurzamer effect. We zagen het tijdens de coronacrisis. Mensen bestraffen was niet de beste manier om ervoor te zorgen dat de maatregelen werden nageleefd. Je wilde vooral dat ze er zelf achter kwamen waarom het in de eerste plaats voor hen zelf belangrijk was om bepaalde veiligheidsvoorschriften te hantieren. Vanuit dat inzicht konden ze dan uit volle overtuiging de voorschriften naleven.'

Van Dyck: 'Over bestraffen gesproken, het is een fenomeen dat je ook bij de bijtjes aantreft. Werksters van de bijenkoningin die zelf eitjes leggen, worden bestraft. Binnen hun samenlevingsvorm mag alleen de koningin zich voortplanten en wordt de hormonale functie van de andere bijtjes onderdrukt. Chimpansees zijn dan weer uiterst sociale dieren. Dat merk je heel goed wanneer een nieuwe chimpansee zijn intrede maakt bij de groep. Die zal zijn uiterste best doen om zich aan de gewoonten van de groep te conformeren en aanvaard te worden. Vandaar de term: na-ape. Als we eerlijk zijn, is de mens de aap die het kopieergedrag het best beheerst.' (*lacht*)

Als mens komen we in een heel kwetsbare vorm op de wereld. We hebben ook heel wat tijd nodig vooraleer we zelfstandig kunnen functioneren. Wat doet dat met ons?

Van Dyck: 'Dat we een soort zijn die traag ontwikkelt, komt natuurlijk ook omdat ons brein zich na de geboorte nog volop ontwik-

kelt. Daardoor zijn we lange tijd onderhevig aan invloeden van onze ouders en onze omgeving vooraleer we onafhankelijk zijn. Het vergroot ons sociaal leervermogen.'

Vansteenkiste: 'Die traagheid vind ik mooi. Het maakt dat je als ouder ook verschillende groeifasen van je kind bewust meemaakt. Stel dat je kind al in een veel verder gevorderd stadium op de wereld zou komen, dan zou je dat allemaal moeten missen.'

Van Dyck: 'Dan zouden we het waarschijnlijk ook niet weten dat we het missen. (*lacht*) Een interessant fenomeen doet zich voor bij de orka's. Daar zie je dat grootmoeders helpen bij het zorgen voor de kleintjes. De natuur heeft dat goed gezien. Zelf kunnen die grootmoeders niet meer zwanger geraken waardoor ze niet in concurrentie treden met de jongere generatie vrouwelijke walvissen. Doordat ze mee inspringen voor de kleintjes, zien we dat de overlevingskans van de kleine orka's vergroot.'

In je boek schrijf je *diversiteit is leven*. Wat bedoel je daarmee?

Van Dyck: 'Je zou ook het omgekeerde kunnen zeggen: leven is diversiteit. Voortplanting is de manier om diversiteit te creëren. Kijk maar naar een koppel met meerdere kinderen. Dan zie je tot welke variatie dat leidt. Precies wat het biologisch leven nodig heeft om de voortdurende strijd met ziektekiemen de baas te kunnen. Want stel je dat je geen variatie of diversiteit hebt, dan krijg je een monocultuur. En dan wordt het voor ziektekiemen wel heel gemakkelijk om de strijd te winnen. Diversiteit maakt dat ze de strijd elke keer opnieuw moeten aangaan en dat levende organismen zich kunnen weren.'

Biologisch gezien helpt diversiteit ons om te overleven. Als we kijken naar diversiteit als samenlevingsvorm, dan stellen we vast dat de mens die diversiteit vaak niet omarmt. Hoe komt dat?

Vansteenkiste: 'De mens is geneigd om van constanten en continuïteit te houden. Maar

het is eveneens een constante dat onze steden de voorbije jaren enorm evolueren. De diversiteit van onze samenleving is een feit. Dat zie je niet alleen in onze steden, maar ook in de randgemeenten rond onze steden. Ik merk trouwens dat onze kinderen daar op een heel natuurlijke manier mee omgaan. Gelukkig is er meer maatschappelijke aandacht voor het thema dan vroeger. Welke aanpak is het beste om met die diversiteit om te gaan? Je wil de verschillen zeker niet wegduwen en iedereen door dezelfde mal draaien. Je wil een klimaat dat autonomie ondersteunt, zodat iedereen de kans krijgt te zijn wie hij of zij werkelijk is. Het is net door het authentieke van elkeen de ruimte te geven dat je tot een harmonieus geheel kunt komen. Een gezonde nieuwsgierigheid naar de andere is essentieel. Het zet ons ertoe aan de andere beter te begrijpen. Vanuit dat begrip voor elkaar kan appreciatie voor authenticiteit en diversiteit ontstaan.'

Je observeerde het paringsgedrag bij mannelijke vlinders. Wat heb je daaruit geleerd?

Van Dyck: 'Bij het mannelijke bont zandogje konden we duidelijk alternatieve strategieën vaststellen om aan een partner te geraken. Er zijn er die een zon beschenen plekje in het bos als hun territorium afbakenen. Ze blijven op dat plekje zitten en wachten er op een partner. Anderen patrouilleren als het ware en gaan in het bos actief op zoek naar een partner. Het toont hoe er binnen één type vlinder een heel verschillend gedrag kan optreden, met als doel seks te kunnen hebben.'

Bij de mens zie je soms een ostentatief machogedrag om aan een partner te geraken. Vanwaar komt dit gedrag?

Vansteenkiste: 'Het machogehalte van iemand is vaak verweven met een fragiele eigenwaarde. Die eigenwaarde moet gevoed worden met als gevolg dat men zichzelf extra in de kijker gaat plaatsen vanuit de hoop dat men zo bij de anderen kan scoren. Eigenlijk is het een manier om onzekerheid en gebrek aan authenticiteit te maskeren. Veel gezonder is het wanneer je eigenwaarde niet van de reacties van anderen afhankelijk is. Dan sta je autonoom in het leven. Vanuit die autonomie kan je dan in verbondenheid tot de andere treden.'

Bij een vlinder zien we dat er in zijn leven een echte gedaanteverwisseling optreedt. Ervaren jullie een gelijkaardige metamorfose in jullie leven?

Van Dyck: 'Er zit nog steeds heel veel van het nieuwsgierige jongetje in mij. Een

HANS VAN DYCK

- Hoogleraar Gedrags-ecologie en Natuurbehoud (UC Louvain)
- Hoofd van het Laboratorium Gedragsecologie en Natuurbehoud van het Earth & Life Institute
- Auteur van meerdere wetenschappelijke publicaties en columns
- Auteur van *Het orakel van de bosnimf*
- Was te gast bij *Kennis-makers*, de wetenschaps-show op één

fundamentele verandering situeert zich wel tijdens mijn eerste licentiejaar. Toen heeft een professor mijn ogen helemaal doen opengaan en doen inzien hoe wetenschap echt werkt. En hoe je ook als jonge nieuweling een grote bijdrage kan leveren. Verrassend dat dit inzicht zo laat kwam.'

Vansteenkiste: 'Bij een vlinder is de verandering nogal radicaal. Bij mij ging het meer in gradaties. Met de jaren ben ik beter geworden in nee zeggen. Ik heb me ook kwetsbaarder leren opstellen en kan nu beter mijn grenzen bewaken. Als academicus en lid van de GEMS-groep (Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19) wordt er vaak beroep op je gedaan. Om de balans werk-privé in evenwicht te houden, ben ik op de rem moeten gaan staan. Als leidinggevende moeten we vooral niet de indruk geven dat we alles perfect onder controle hebben. Ook wij hebben onze demonen. Door je emotioneel kwetsbaar op te stellen nodig je de andere uit om hetzelfde te doen. Laten we vooral onze gevoelens, ook de moeilijke, niet uit de weg gaan of onderdrukken. Door ze bespreekbaar te maken kun je tot een betere verbinding met jezelf en anderen komen.'

Hebben jullie zelf al moeilijke periodes in jullie leven meegemaakt?

Van Dyck: 'Het overlijden van mijn boezemvriend Christophe Lambrecht op 5 mei 2019 heeft me diep geraakt. Er was de dreun van het verlies, maar ook het pijnlijke besef dat het voor elk van ons in een flits voorbij kan zijn. Zijn heengaan heeft nog eens extra duidelijk gemaakt hoe essentieel het in dit leven is om voor elkaar iets te betekenen. Ik

was me daar eerder ook al van bewust, maar het dringt steeds meer door. Ik mis hem nog steeds.'

Vansteenkiste: 'Mijn vader is in 2019 gestorven. Hij leed al enkele jaren aan leukemie. Hoe raar het ook mag klinken, maar ons afscheid was een mooie ervaring. Het heeft ons als familie dichter bij elkaar gebracht. Typisch voor mijn vader was zijn grote zorgzaamheid. Hij kon mensen op een onvoorwaardelijke en ongedwongen manier zichzelf laten zijn. Zelfs tijdens zijn laatste dagen was hij er voor ons en deed hij wat hij kon om ons een goed gevoel te geven. De serene manier waarop hij ging, pakt me nog steeds. Hij slaagde erin het leven los te laten. Dat deed hij zonder spijt of rancune. Voor hem was het leven goed geweest zoals het was gegaan. Hem zo afscheid zien nemen, heeft mij geholpen om leven en dood in een ander perspectief te plaatsen. Ik heb dan ook een belangrijke vraag: *Stel dat ik morgen kom te gaan, zou ik dan tevreden zijn met het leven dat ik tot nu toe heb geleid?* Die vraag zet mijn innerlijk kompas op scherp.'

Van Dyck: 'Het doet me denken aan een nonkel van mij die plots een agressieve pancreaskanker kreeg. Het bezoek dat ik als jongeman met mijn vader en broer aan hem bracht, zal me nog lang bijblijven. Ik wist niet goed hoe ik hem zou kunnen troosten en moest vooral huilen toen ik hem zag. Het merkwaardige was dat hij ons helemaal op ons gemak stelde. *Laten we samen een Duvel drinken*, zei hij. Schoon toch hoe hij als lijdend voorwerp de regie in handen nam en ons als stervende mens een les in menselijkheid gaf.' ●

Nieuwe literaire stem Simone Atangana Bekono

‘Ik wil graag in het hoofd van mijn personage kruipen’

Zo hoog de zon stond is fantastisch en verschrikkelijk tegelijk, schreef De Standaard der Letteren op de laatste dag van 2022 over de nieuwe novelle van de Nederlandse schrijfster Simone Atangana Bekono.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Bianca Sijm/Lumen

Eerder oogstte Bekono al lof met haar romandebuut *Confrontaties*, dat op de shortlist van de Libris Literatuurprijs 2021 stond. Wie is deze schrijfster die straks te gast is bij *Schrijvers op zondag*, het literaire ontbijtprogramma van cultuurcentrum en bibliotheek De Factorij in Zaventem?

Simone Atangana Bekono (1991) groeide op in Brabant (NL) als dochter van een Kameroense vader en een Nederlandse moeder. In 2016 voltooide ze haar opleiding Creative Writing in Arnhem met *hoe de eerste vonken zichtbaar waren*, een bundeling van gedichten en brieven die in ons land werd bekroond met de Poëziedebuutprijs Aan Zee 2019. In 2020 verscheen haar debuutroman *Confrontaties* over de veelgeplaagde, zoekende, rebellerende en soms agressieve tiener Salomé, die na een misdaad in een detentiecentrum belandt. ‘Toen ik net was afgestudeerd, begon ik fragmenten van verhalen te schrijven en ik hoorde plots de stem van Salomé. Ik wilde helemaal in het hoofd van een personage kruipen en die stem uitwerken’, zo vertelt Bekono. Vervolgens ging ze praten met

jongeren in detentiecentra. ‘Ik ben hen dankbaar dat ze zo openhartig waren. Ik merkte hoe onverenigbaar de door hun begane misdaden, die trouwens echt niet mals waren, met hun jeugdigheid voelde. Het zijn gewoon jongeren, soms kinderen. Maar wat vooral naar voren kwam was hun diepe bewustzijn van waar het fout was gegaan, wat de invloed van hun omgeving was, hun eigen motivaties. Dat raakte me.’

Identiteit

Racisme, sociale ongelijkheid en de zoektocht naar een identiteit zijn thema’s in *Confrontaties*. Verschillende personages hebben moeite om hun oordelen en vooroordelen bij te stellen. ‘Elke keer weer de confrontatie met de dingen die niet zijn zoals jij ze had begrepen (...) De huid ruikt niet hetzelfde, het land is niet wat je dacht, je bent zelf niet eens wat je dacht’, zo schrijft ze. Daarnaast is *Confrontaties* ook een coming of age-roman. ‘Het gaat over identiteit en het beeld dat je als mens van jezelf en anderen hebt, en dat je nodig hebt om met de wereld om te gaan. Maar ook over hoe je in je leven

altijd wordt geconfronteerd met het feit dat dat beeld een fabricage of een interpretatie is die soms niet klopt.’

Over de rol die klasse speelt bij sociale ongelijkheid gaat het in Bekono’s tweede, recentste roman, de novelle *Zo hoog de zon stond*, waarin een zoekende kunstenaar op bezoek gaat bij een steenrijke jeugdvriendin. ‘In onze verzorgingsstaat heerst nog vaak het idee dat klasse er niet toe doet. Terwijl de laatste jaren alleen maar duidelijk blijkt hoezeer dat wél het geval is, en hoe onoverbrugbaar die kloof is geworden. Het personage Sonny komt uit een omgeving zonder financiële buffers, haar jeugdvriendin Myrthe kan zich niet eens voorstellen dat ze geen geld zou hebben. Daardoor handelen beiden vanuit een ander motief. Myrthe wil altijd alleen maar meer. Het komt niet in haar op om minder te willen of niets te willen.’

Los van het inhoudelijke blinkt Bekono ook uit als styliste. Als dichter kiest ze haar woorden en lijkt ze moeiteloos in staat beelden en scènes op te roepen. Ze schrijft sterke dialogen, kan spanning opbouwen en beschikt ook nog eens over een dosis (zwarte) humor. ●

ZO – 19 FEB – 10.30

Simone Atangana Bekono

Schrijvers op Zondag

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

Vlabinvest investeert in betaalbare bouwgronden

De grote meerderheid van de jongeren tussen 18 en 30 jaar wil in de Rand blijven wonen, maar ze botsen op het geringe aanbod van betaalbare huisvesting. Met zijn strategische aankoopbeleid van gronden wil Vlabinvest de grondprijzen drukken om projecten van betaalbare huur- en koopwoningen te realiseren. Mensen die een band hebben met de streek krijgen voorrang.

TEKST Gerard Hautekeur – FOTO Filip Claessens

Recent onderzoek van notarissen toont aan dat de grondprijzen in de Rand in de afgelopen vier jaar met 20% zijn gestegen, zegt Sarah Claeys, directeur van Vlabinvest. 'Uiteraard zijn er prijsverschillen tussen de gemeenten onderling. Hoe dichterbij Brussel hoe duurder. Door die snel stijgende prijzen vinden huishoudens met een klein tot middelgroot inkomen steeds moeilijker een goede en betaalbare huur- of koopwoning in de Rand. Met hun inkomen komen ze echter niet in aanmerking voor een sociale woning. Sedert de oprichting in 2014 koopt Vlabinvest met subsidie van de Vlaamse overheid strategisch gelegen bouwpercelen op, waarop dan later een betaalbaar woonproject wordt verwezenlijkt. Vlabinvest is als Autonoom Provinciebedrijf geen bouwheer, maar een

financieringsfonds,' verduidelijkt Claeys.

'Wij bieden aan onze samenwerkende partners de bouwgrond aan tegen een prijs die 20% onder de marktprijs ligt en helpen ook om de bouw van de woningen en appartementen te financieren. Voor de aankoop van gronden beschikt Vlabinvest over een voorkeurecht om er betaalbare woningen en kavels te verwezenlijken. Voor de bouw van woningen en appartementen werken we nauw samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen. Samen met de lokale besturen zijn zij onze prioritaire partners.'

Spaarzaam met de grond

'Heel vaak ontwikkelen we met onze partners gemengde projecten, een combinatie van sociale huisvesting en Vlabinvest-woningen. In

📍 Vlabinvest in Dworp

Overijse is er het project Drogenberg met 44 sociale en 12 Vlabinvest huurappartementen. Alle appartementen hebben een groot terras dat uitgaat op een gemeenschappelijke park. Voor de bouw van betaalbare particuliere woningen zijn er veertien kavels van maximum 2,5 tot 3 are verkocht. De bewoners hebben een beperkte tuin, maar ze kunnen gebruik maken van het gemeenschappelijke park dat is aangelegd als woonerf met een speeltuin. Precies omdat de bouwgrond zo prijzig is, komt het erop aan om de open, groene ruimte zoveel mogelijk gemeenschappelijk te benutten. Diezelfde filosofie hanteren we in andere projecten zoals in Dworp met vijftien volledig ingerichte koopwoningen op bouwpercelen

“Totaal nieuw is dat we vanaf 2023 eveneens verkrotte woningen zullen opkopen, renoveren en te koop aanbieden.

tussen 2 en 3,7 are. De gezinnen hebben weliswaar een kleine tuin, maar die ziet uit op het groen van de beekvallei. In dit project is een deel van de grond ingebracht door het OCMW. Voor de vijftien koopwoningen met drie slaapkamers ligt de gemiddelde verkoopprijs op 335.000 euro, inclusief BTW. Dankzij

EN Investing in affordable housing

Four out of five 18 to 30-year-old residents from Grimbergen, Kampenhout, Steenokkerzeel and Zemst say they want to continue living in their municipality, according to a survey carried out by the local authorities in question and Woonwinkel Noord 3Wplus housing consultants. However, the main concern of these young people is being priced out of the housing market owing to spiralling property prices. The Vlabinvest agency's strategic land acquisition policy is designed to drive down land prices as part of its remit to deliver affordable rented/owner-occupier dwellings, with priority being granted to people having links to the area.

Jonge inwoners willen in hun gemeente blijven wonen

Vier op de vijf jonge inwoners uit Grimbergen, Kampenhout, Steenokkerzeel en Zemst geven aan in hun gemeente te willen blijven wonen. Dat blijkt uit een enquête van de betrokken gemeenten en de woonconsulenten van Woonwinkel Noord 3Wplus.

De jonge inwoners tussen 18 en 30 jaar die de enquête invulden, vrezen echter dat het niet haalbaar zal zijn. Het grootste knelpunt zijn de hoge vastgoedprijzen. Niettemin wil bijna twee op de drie meteen een woning kopen; ongeveer een op de drie wil eerst huren om daarna te kopen. Ze beseffen evenwel dat ze het financieel alleen niet zullen kunnen rooien. Eén op de zeven ondervraagden gaat ervan uit dat hun ouders iedere maand zullen moeten bijspringen bij het betalen van de huur of het afbetalen van de

woning. 57% zou eenmalig een beroep op de ouders moeten doen.

Met deze gegevens willen de gemeentebesturen nagaan welke acties ze concreet kunnen ondernemen. Zo bekijkt Greta Lauwers (VLAM), schepen in Zemst, welke gemeentelijke gebouwen gerenoveerd kunnen worden en een nieuwe woonfunctie kunnen krijgen. Bart Laeremans (Vernieuwing), burge-meester van Grimbergen, denkt dat er in de nabije toekomst veel woningen uit de jaren '60 en '70 op de woonmarkt zullen komen omdat veel eigenaars kleiner gaan wonen. Hij roept hen op om hun woning bij voorrang te verkopen aan mensen die een band hebben met de streek.

info@3wplus.be

onze projectformule kunnen de woningen een flink stuk onder de marktprijs worden verkocht. Voor alle, dus ook de gemengde projecten waarbij Vlabinvest is betrokken, geldt dat mensen die een binding hebben met de gemeente, die er wonen of er zijn opgegroeid, voorrang krijgen bij de toekenning. Een beoordelingscomité onderzoekt of een kandidaat voldoet aan de voorwaarden.'

Kopen en renoveren

'Gelet op het te krappe aanbod van goede en betaalbare woningen zal Vlabinvest in de toekomst sterker inzetten op de renovatie van woningen. In het vernieuwingsproject van tien huurwoningen in Sint-Pieters-Leeuw financiert Vlabinvest één huurwoning. De tien huurwoningen worden bij voorrang toegelend aan inwoners van Sint-Pieters-Leeuw', benadrukt Claeys. 'Totaal nieuw is dat we in 2023 eveneens verkrotte woningen in de Rand zullen opkopen, renoveren en te koop aanbieden. Daarbij zal Vlabinvest nauw samenwerken met de Dienst Wonen en andere diensten van de provincie Vlaams-Brabant.' (zie ook het artikel *Renoveren zonder kopzorgen* in RandKrant van november 2022)

Investeringsfonds

In het kader van zijn grondbeleid is Vlabinvest tijdelijk eigenaar van de aangekochte

gronden, die het vervolgens doorverkoopt of in erfpacht geeft. 'In de gemeente Bertem bijvoorbeeld heeft Vlabinvest een eigen grond doorverkocht aan de sociale huisvestingsmaatschappij die eigenaar was van een aanpalend bouwperceel. Zo kunnen er op het gezamenlijke bouwterrein meer woningen worden gebouwd dan op de twee gronden afzonderlijk. De opbrengst van de verkochte gronden en de inkomsten van gronden in erfpacht kan Vlabinvest opnieuw investeren in andere gemeenten. Op die manier ontstaat er een rollend investeringsfonds (met eigen middelen) dat in aanvulling op de jaarlijkse subsidie van de Vlaamse overheid Vlabinvest meer armslag geeft.'

'Sinds zijn oprichting in 2014 heeft Vlabinvest samen met bevoorrechte partners 150 koopwoningen en 136 huurwoningen gerealiseerd. Via de projecten waarbij Vlabinvest is betrokken is de huurmarkt uitgebreid met 1.247 wooneenheden, waarvan 791 sociale huurwoningen. Dankzij ons divers aanbod van koopwoningen, huurwoningen en kavels kunnen we in de Rand een verschil maken. Vlabinvest is vandaag aanwezig in 35 gemeenten met grond of woningen en probeert in de toekomst in alle 39 gemeenten van het werkingsgebied aanwezig te zijn.' ●

info@vlabinvest.be

BOUWWERK

Naar het licht

KRAAINEM In 1972 ontwierp de befaamde Belgische architect Jacques Dupuis een woning voor het echtpaar Guy Van der Schueren, een kunstminnend ondernemer met een collectie antieke meubels en moderne kunst. Het was een van de eerste villa's in de nu volgebouwde villawijk aan de rand van het Zoniënwood; tevens de laatste die Dupuis realiseerde in samenwerking met Albert Bontridder, en die ook de grandeur en elegantie van zijn eerdere projecten weer spiegelt. De hoofdgevel aan de straatzijde is een volledig gesloten wand van bouwstenen van gekloven betonblokken met één smalle raamstrook om licht binnen te laten. Aan de rechterzijde betreed je de woning langs een statige siermuur van porfier, een stollingsgesteente. De zware, houten inkomdeur is een ontwerp van de Italiaanse beeldhouwer Pomodoro. In een sfeer van donkere plechtigheid en ietwat onwennigheid zet je je entree verder. Het daglicht valt enkel binnen langs de schacht van de stalen wenteltrap, van de hand van de smid Garavello, die je naar de bovenruimte leidt. Deze baadt in het licht. De inkomruimte verbindt twee vleugels. Evenwijdig met de straat ligt het gesloten volume met vier slaapkamers, een badkamer en een werkkamer op het woonniveau, een garage en een speelkamer op het straatniveau. Gericht naar tuin, terras en zwembad ligt de leefruimte annex keuken in een piramidale ruimte vol ramen en licht, met piramidedak van 7 meter hoog, met eveneens ramen bovenin. Centraal staat de verticale betonnen schacht van de open haard. In al zijn ontwerpen betrachtte Dupuis vorm en symboliek te verzoenen. Een smalle, donkere doorgang leidt hier naar een universum van licht en vuur. ●

TEKST & FOTO Tine De Wilde

Complexe hervorming van de sociale huisvesting

In 2023 wordt de sociale huisvesting en de sector van de sociale verhuurkantoren anders georganiseerd. Vanaf 1 juli 2023 zal in elk werkingsgebied, vastgelegd door de Vlaamse regering, nog slechts één woonmaatschappij actief mogen zijn. Wat betekent dat voor de Vlaamse Rand?

TEKST Luc Vanheerentals - FOTO Filip Claessens

In de Rand zijn de aangeduide werkingsgebieden als volgt ingedeeld: Inter-Vilvoordse in Halle/Vilvoorde Oost (bestaande uit Vilvoorde en Machelen), Woonpunt Zennevallei in Halle/Vilvoorde Zuid (met onder meer Beersel, Sint-Pieters-Leeuw, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode en Drogenbos), Providentia in Halle/Vilvoorde Midden (met onder meer Dilbeek, Wemmel, Asse en Merchtem), Gewestelijke Maatschappij voor Huisvesting in Halle/Vilvoorde Noord (met onder meer Grimbergen en Meise) en de fusie van Elk Zijn Huis en Volkswoningbouw in Oost-Brabant West (met onder meer Tervuren, Overijse, Hoeilaart, Kraainem, Wezembeek-Oppem en Zaventem).

Omdat in deze werkingsgebieden tot nu meerdere sociale huisvestingsmaatschappijen opereerden, heeft de ingrijpende operatie een overdracht van sociale huurwoningen, gronden en personeel tot gevolg. Heel wat sociale huurders en al wie een pand huurt via een sociaal verhuurkantoor zullen terecht komen in een nieuwe huisvestingsmaatschappij. Dat sociaal verhuurkantoren hun panden prioritair toewijzen aan kandidaten met het laagste inkomen en de hoogste nood, en niet op basis van de rangorde op de wachtlijst zoals bij de sociale huisvestingsmaatschappijen, doet vragen rijzen over hoe dit in de toekomst zal verlopen. Decretaal is voorzien dat de nieuwe woonmaatschappijen 20% zullen toewijzen volgens de methode van de

social verhuurkantoren. In de praktijk is dit aandeel momenteel echter hoger dan 20%.

Samenvoegen

Om de complexiteit van de herstructurering aan te tonen, schetsen we de situatie in Oost-Brabant West, een werkingsgebied bestaande uit 13 gemeenten waaronder 6 uit de Vlaamse Rand. De nieuwe woonmaatschappij wordt gevormd door een fusie van Elk Zijn Huis uit Tervuren en Volkswoningbouw uit Herent, die respectievelijk 2.000 en 900 huurwoningen beheren. De werking van de sociaal verhuurkantoren Spit en Webra in dit gebied wordt geïntegreerd. De nieuwe woonmaatschappij zal in totaal 3.500 woningen verhuren. Men zal panden en projectgronden overnemen van de huisvestingsmaatschappijen Sociaal Wonen Arrondissement Leuven (SWaL) (50), de Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (600), Providentia (250) evenals 200 sociale Vlabinvest-panden. Zelf zal men afstand moeten doen van eigendommen in Steenokkerzeel, Begijnendijk, Tremelo, Wijgmaal en Leuven.

📍 Vilvoorde

Ontevredenheid

De Vlaamse regering verdeelde de werkingsgebieden op basis van adviezen van de lokale besturen, maar het resultaat gaf her en der aanleiding tot ontevredenheid. De sociale huisvestingsmaatschappij Providentia bijvoorbeeld, die de 15 gemeenten uit het werkingsgebied Halle/Vilvoorde Midden toegewezen kreeg, reageert ontgoocheld. Providentia was voorheen actief in 27 gemeenten en verhuurde er meer dan 3.300 woningen appartementen. In het activiteitenverslag 2021 meldt voorzitter Ann Van Langenhof dat Providentia initieel opteerde voor een groter werkingsgebied en een fusie met de Gewestelijke Maatschappij voor Volkshuisvesting 'omdat er op die manier weinig kostbare tijd verloren zou gaan. Het was dan ook een enorme teleurstelling toen wij de verdeling van de gebieden voorgeschoteld kregen en het patrimonium verdeeld moest worden over verschillende werkingsgebieden.'

Ook op politiek vlak zijn de reacties in de Rand kritisch. Volgens Hans Bonte (Vooruit), burgemeester van Vilvoorde, steken de huisvestingsmaatschappij op dit ogenblik enorm

De ondraaglijke lichtheid van het bestaan

Goed twintig jaar geleden raakte Wouter Wintmolders uit Sint-Pieters-Leeuw zo verslingerd aan de romans van Milan Kundera dat hij ze allemaal na elkaar las. Vooral *Afscheidswals* bleef hem bij. 'Het was het beste wat ik tot dan had gelezen.' Tijd om het boek eens opnieuw te fileren.

TEKST Ines Minten - FOTO Filip Claessens

In de loop van vijf dagen kruisen de levens van een handvol personages elkaar in en rond een kuuroord voor vrouwen met een onvervulde kinderwens. De spil tussen hen is de verpleegster Ruzena, die beweert zwanger te zijn van een beroemde trompettist. *Afscheidswals* (1973) is Kundera's derde roman en de laatste die hij in Tsjechoslowakije schreef, voor de anti-communistische auteur noodgedwongen het land ontvluchtte.

De Schepper

'Vijfentwintig jaar geleden bleef me vooral het personage dokter Skréta bij', vertelt Wintmolders. 'De andere personages zien hem als de grote redder, want hij helpt onvruchtbare koppels aan een kind. Alleen blijkt al snel dat hij dat op een bedrieglijke manier doet.' Skréta werpt zich op als een alwetende schepper, iemand met macht over leven én dood. Een koele en wrede schepper ook, want in zijn wereld is geen plaats voor ethiek of empathie. De religieuze metafoor klinkt nog zinniger wanneer we Skréta bekijken in relatie tot de andere personages, vooral de rijke Amerikaanse zakenman Bertlef. 'In zijn vertrekken schijnt een mysterieuze blauwe gloed, waarvan niemand weet waar die vandaan komt. En op een bepaald moment klopt er een klein meisje

bij hem aan met een dahlia in de hand. Haar aanwezigheid krijgt geen verklaring, ze is een soort engel die de Amerikaan komt halen.' Tegen het eind van de roman bedenken beide mannen zelfs een vreemde constructie waardoor ze vader en zoon worden.

Blaauwe pil

Alle personages zitten vast in een hen geheel eigen, egocentrische en rigide manier van doen en denken. Tegelijk streven ze ook elk een vorm van vrijheid na: een vlucht, een leugen, een keuze, een andere persoon, ... 'De meest extreme vorm van vrijheid komt aan bod in de vorm van een zelfmoordpil: de beschikking over het eigen leven, de keuze voor de eigen dood. Niet toevallig is ook die pil blauw.'

Een prettig universum schetst Kundera niet in *Afscheidswals* en een sympathiek personage is er niet in te vinden. 'Hij beschrijft zijn wereld als theater. Het hele verhaal speelt zich af op een relatief kleine oppervlakte en af en toe geeft de auteur zelfs een soort regie-aanwijzingen waardoor hij op een metaniveau naar zijn eigen verhaal kijkt.' De roman beslaat ook vijf dagen, een parallel met de vijf delen van een klassieke tragedie. In zekere zin zijn de personages van *Afscheidswals* ook in-tragisch, maar de situaties waarin ze vastzitten, doen meer denken aan een tragikomedie, soms zelfs een deurenkomedie. Kundera zelf hield het op een *vaudeville*.

'Kundera's bekendste boek is *De ondraaglijke lichtheid van het bestaan* (1984). Die lichtheid waarmee de personages leven en dood benaderen is een thema dat steeds terugkeert bij de auteur. Ook in deze vroege roman doen de personages maar op, zonder rekening te houden met anderen. Eigenlijk zou elke Kundera *De ondraaglijke lichtheid van het bestaan* kunnen heten.' ●

veel tijd in het oplossen van onduidelijkheden wat betreft de patrimonium- en personeels-overdracht. 'Het is complete chaos en dit verlamt de hele sector. Er worden nog nauwelijks nieuwe projecten ingediend en opnieuw worden er honderden miljoenen Vlaamse toelagen niet opgebruikt, geld dat minister Diependaele aan de privésector kan doneren.'

Ook Hugo Vandaele (CD&V), tot 1 januari burgemeester van Beersel en huidig ondervoorzitter van Woonpunt Zennevallei, is niet onverdeeld gelukkig. 'Voor mij hoefde deze operatie niet. Ik vond de bestaande werking goed. De 1.500 woningen die we beheerden, waren makkelijk controleerbaar. Nu zullen we uitkomen op 3.000 panden. Dat lijkt me te veel. Er zal minder contact mogelijk zijn met de klant.' Ook Mieke Verschaffel, coördinator van het sociaal verhuurkantoor Woonkoepel, vreest dat het directe contact met eigenaars-verhuurders en huurders zal teloorgaan.

Tevredenheid

Er duiken ook positieve reacties op uit het werkveld. 'Nu het duidelijk is dat we het enige aanspreekpunt zijn in onze regio lopen de gesprekken met de gemeenten vlotter', aldus Bjorn Mallants, directeur van Elk Zijn Huis in Tervuren. De eigen projecten lopen volgens Mallants geen vertraging op. 'Dat is wel het geval met projecten van collega's in ons werkingsgebied.'

Mieke Verschaffel van sociaal verhuurkantoor SVK wijst op de voordelen van de schaalvergroting. 'Een aantal taken vraagt in een kleine organisatie relatief gezien meer van de beschikbare arbeidstijd.' Ook Caroline Dupont van Woonpunt Zennevallei signaleert schaalvoordelen onder meer op vlak van personeelsbeleid en dienstverlening. 'Je kan de dienstverlening beter verzekeren doordat er een groter team beschikbaar is. In tegenstelling tot vroeger, waar er meerdere sociale verhuurders actief waren binnen één gemeente, zullen klanten nu terecht kunnen bij één woonmaatschappij'. De herstructurering heeft overigens geen impact voor de huidige huurders. Het toewijzingsbeleid voor kandidaat-huurders zal in toekomst wel veranderingen ondergaan. ●

Radio maken van op de Heirbaan

Wie ooit al eens die heerlijke wandeling langs de Heirbaan in Meise heeft gedaan, heeft er hoogstwaarschijnlijk stilgestaan bij een merkwaardig rechthoekig huis midden in de velden, en zich afgevraagd: wat is dat?

TEKST Freddy Philips – FOTO Filip Claessens

Sinds zijn schooljaren kent onze medewerker Freddy Philips dit vierkante gebouw. Het dateert uit de jaren dertig, heeft een plat dak en had lange tijd twee grote stalen masten. Het is gelegen aan de Heirbaan op de grens tussen Meise en Oppem. Opgetrokken op een heuveltje kijkt het gebouw uit op de paleizen van de Heizel en het Atomium. In de volksmond staat het bekend als *Radio*

Schaarbeek of het *radio kot* en is het door een beetje mysterie omgeven. Maar: was er hier in dit gebouw ooit effectief een radio gevestigd? Jawel, zo blijkt.

In de loop der jaren werden de stalen masten verwijderd en het pand omgebouwd tot een mooi woonhuis, met een prachtige grote tuin. Tijdens een recente wandeling door de landelijke omgeving besloot Freddy

aan te bellen om er meer over te weten te komen. Hij werd vriendelijk ontvangen door een zestigjarig koppel, die hem graag uitleg gaf over de geschiedenis van hun plek. Zo vernam hij van de dame des huizes dat het huis in 1936 door een zekere Armand Rombaux werd gebouwd, en dat haar ouders het begin jaren 1950 kochten. En ja, vroeger was het een radiostation, maar niet Radio Schaarbeek. Of toch?

De start van de radio

Reeds in 1907 waren ingenieurs Robert Goldschmidt en Maurice Philippson bezig met het testen van radiotransmissie. In de lente van 1913 liet Koning Albert I een zendstation installeren in Villa Lacoste, een bijgebouw in de koninklijke tuin in Laken. Het koningspaar was zeer geboeid door wat toen de *Télégraphie Sans Fil* (TSF) werd genoemd. Terwijl Elizabeth interesse vertoonde in de verspreiding van muziek, zag Albert er een middel in om de grote afstanden met de Belgische kolonie te overbruggen. Op 8 oktober 1913 had de eerste radiotelegrafische verbinding tussen Brussel en Boma (Congo) plaats, in maart 1914 werd er vanuit Laken het eerste radioconcert in Europa uitgezonden.

Staatsradio versus vrije radio's

In 1920 telde België 26 geregistreerde radiotoestellen. Om meer radiotoestellen te verkopen, besloot de *Société Belge Radio-Électrique* (SBR) radiozendapparatuur te vervaardigen en met een radiostation te starten. Aldus werd in 1922 *Radio Bruxelles* geboren. Nadien volgen tientallen regionale omroepen, waaronder *Radio Schaarbeek* en *Radio Conférences et Concerts*.

Met de oprichting van het Nationaal Instituut voor de Radio-Omroep (NIR) in juni 1930, en het door het NIR verworven monopolie op uitzenden, werden de vrije radio's uit het centrum van Brussel verbannen. Ze verhuisden naar de Rand. *Radio Schaarbeek* zond voortaan uit vanuit Kraainem, *Radio Conférences et Concerts* vanaf 1936 vanuit een pas gebouwd huis in Oppem (Meise). *Radio Conférences et Concerts* was in 1928 aan het

Jamblinne de Meuxplein 50 opgericht door Armand Rombauts. Rombauts verhuisde in 1939 naar Ganshoren, waar hij architect Jean Loossens een pand liet bouwen aan de Keizer Karellaan 142, dat uitgerust was met een zeer professioneel auditorium. Sinds 1949 is dit het gemeentehuis van Ganshoren.

In tegenstelling tot Radio Schaarbeek lag de klemtoon bij Radio Conférences et Concerts op educatieve programma's. Van daar ook de benaming van de radio waarop

“ Het radiostation op de Heirbaan maakte deel uit van de pioniers van lokale zenders.

heel wat conferenties over literatuur, kunst, sport, tentoonstellingen werden uitgezonden. Als *spieker* (speaker/spreker), zoals men toen zei, was Henry Faust alias Faustus daar in Meise te horen, nadat hij een paar maanden daarvoor werd ontslagen bij Radio Schaarbeek omdat hij kritiek had gegeven op een Franse minister die in Brussel op bezoek kwam.

Radio Schaarbeek of Radio Meise?

Radio Schaarbeek stopte met eigen programma's op 10 mei 1940 en nam de uitzendingen van het NIR-*INR* over. In dezelfde periode werd de huis-radiotechnicus van Radio Conférences et Concerts gemobiliseerd,

waarna iemand van het NIR naar Meise kwam om de zender onbruikbaar te maken. Toch legde de bezetter in 1942 beslag op de lokalen en het materiaal met de bedoeling alle berichten uit London te storen. In 1945 waren de (oorlogs)tijden opnieuw veranderd, maar beide radio's hervatten hun uitzending niet.

Waar komt nu in Meise de verwarring vandaan over welke radio er van op de Heirbaan uitzond? Waarom werd die radio verkeerdlijkelijk bekend onder de naam Radio Schaarbeek? Dat kwam waarschijnlijk door een plaatselijke interpretatie van het feit dat Radio Conférences et Concerts opgericht werd in... Schaarbeek en de andere radio de naam van deze gemeente droeg (Radio Schaarbeek). Of kwam de naam voort van de *spieker*, die van Radio Schaarbeek overkwam? Wie zal het zeggen?

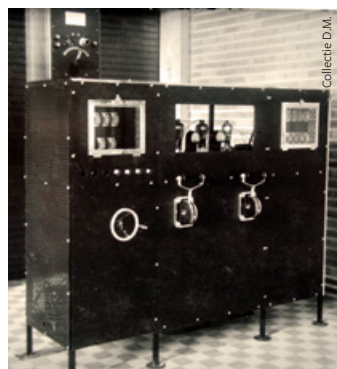
Een volgende zoektocht

Voor Freddy van de huidige bewoners afscheid neemt, trekt hij zijn stoute schoenen aan en vraagt hij aan de vrouw des huizes of ze ooit een meisje heeft gekend die hier in de jaren zestig als tiener woonde? 'Ik herinner mij een mooie meid', zegt hij, 'die ons hart sneller deed slaan'. 'Oh ja', antwoordt ze. 'Die ken ik zeker. Het is mijn oudere zus, ondertussen een jonge zeventiger die nog steeds in de buurt van Wemmel woont.' Freddy kijkt mijmerend rond. Wordt dit zijn volgende zoektocht? •

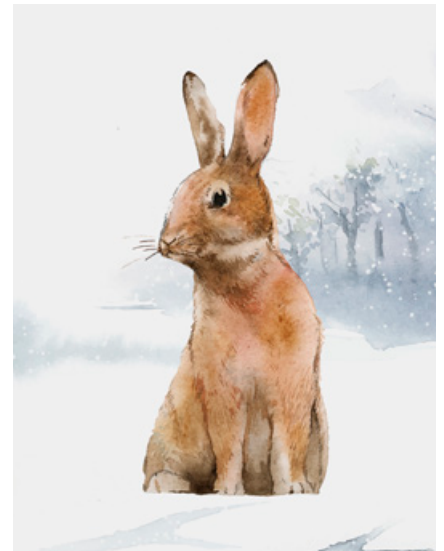
⬇ Het huis werd in 1936 gebouwd

⬇ Radioapparatuur vroeger

MIDDENIN

Alleen op de wereld

Daar sta je dan in het veld. Midden december. Bewust op verkenning tijdens zogenaamd slecht weer, maar daar moet je niets van geloven. Er bestaat namelijk geen slecht weer, dat laat deze dag duidelijk zien.

Geen kat te bekennen, laat staan een mens. Je ziet de huizen, redelijk ver weggestopt achter een regengordijn. De straten liggen er verlaten bij, er rijden zo goed als geen auto's. Het Hof van Laar heeft een sluitingsdag. Bewust zo gekozen. Dat scheelt ongetwijfeld qua aanvoer en licht, en brengt je nog dichterbij desolate beelden.

We gaan naar de donkerste tijd van het jaar en dat geeft elk jaar opnieuw een fijn gevoel. Je overleveren aan het moment, het heeft iets. Een mens wordt er stil van. Dan valt de regen plots met bakken uit de lucht. Laat maar komen, er is nog altijd een groot watertekort voor dit jaar. Een stevige wind laat de druppels sneller vallen, het kan blijkbaar niet rap genoeg.

Dit is een koestermoment in de Laarbeekvallei in Zemst. Je kan het hier makkelijk uren volhouden, zo goed als alleen op de wereld lijkt het wel. Overwinterende planten en dieren kleden het landschap. Een haas snapt er niets van. Vinken en rietgorzen praten bij, onderling en met elkaar. Het lijkt wel alsof ze elkaars taal begrijpen, maar dat kan bijna niet, want ze zijn duidelijk anders gebekt.

Ze zien er goed uit en zijn aan het overleven richting lente. Dan wacht hen weer een nieuwe, drukke tijd om kroost ter wereld te brengen. Maar daar denken ze nu nog niet aan. Ze hebben gelijk. Ze leven in het moment. Dat zouden de mensen ook wat meer moeten doen. •

De allerlaatste match

De verslagenheid was groot na het overlijden van frontman Lander Segers van De Laatste Match van Ivan Lendl, maar de groep wil nog één, allerlaatste optreden afwerken. Als louterend eerbetoon én om feestelijk afscheid te nemen van deze Nederlandstalige rockband waarin de bandleden de voorbije tien jaar hun ziel hebben gestoken.

TEKST Tom Peeters – FOTO Filip Claessens

Ⓛ Geoffrey Heyrbaut, Tim Janssen, Steve Lacourt & Peter Marchal

De fatale hiteslag van de geliefde zanger en schoolmeester Lander Segers op weg naar Santiago de Compostella was begin juli 2022 landelijk nieuws. Gezondheidsexperts kwamen aan het woord over hoe rap je organen een voor een kunnen uitvallen als niet tijdig wordt ingegrepen. Het thuisfront was met verstomming geslagen. De achterblijvende leden van De Laatste Match van Ivan Lendl hadden nog één optreden gepland: in GC de Bosuil in Jezus-Eik, nota bene het dorp waar Segers opgroeide. In eerste instantie wilden ze het annuleren, maar uiteindelijk besloten ze de datum te behouden en samen met een resem gastzangers, allemaal goede bekenden van Lander, het verhaal gezamenlijk af te sluiten.

Dat ze de band zouden opdoeken was snel beslist. 'We zullen mekaar muzikaal nog ontmoeten, maar in een andere vorm', zegt gitarist en liedjesmaker Steve Lacourt aan zijn keukentafel in Ottenburg, waar de band geregeld repeteerde. 'Ik heb het er moeilijk mee, want we waren toch iets aan het opbouwen. Maar rationeel beseffen we allemaal dat het zonder Lander niet verder kan, ook al schreef hij de muziek en de teksten niet.' Toetsenist Peter Marchal en bassist Tim Janssen knikken instemmend.

'De groep was de voorbije tijd in de richting van Lander geëvolueerd', zegt drummer

Geoffrey Heyrbaut. 'Dat dwong hij zelf af. Ondanks het feit dat hij niet met de grootste ideeën kwam aandraven, zette hij ze wel naar zijn hand. Subtiel drukte hij zijn stempel. Ons verhaal was op zijn lijf geschreven.'

Voor Lacourt, die de meeste nummers componeerde, was Segers een kameleon. 'Hij had een andere smaak, meer classic rock, Bruce Springsteen. Daar moest je rekening mee houden, maar Lander kon zich enorm snel aanpassen.' Volgens Marchal vond hij de sfeer en de beleving het belangrijkste. 'Hij moest voelen wat hij zong. Of hij in de ik- of in de wij-vorm zong, was voor hem geen detail.'

Lennaert Maes, de frontman van Lenny & De Wespen en straks een van de gastzangers was een prille getuige. 'Ik ontmoette Lander via Tim, onze licht- en klankman, en zag een van hun eerste optredens in Leuven. Ik was meteen onder de indruk van zijn energie als frontman. Ik vond het ontroerend hoe hij zich smeed, ook omdat ik er geen stijl op kon plakken. Zijn rollende r deelde hij met Frank Vander linden, maar de manier waarop hij bewoog op het podium was uniek.'

Eenheid

Lacourt herinnert zich het ontstaan van de band nog alsof het gisteren was. 'Ik zat op café met Sam Custers, toen centrum-

verantwoordelijke van GC de Lijsterbes in Kraainem. Hij zocht een voorprogramma voor De Mens. We hadden allemaal iets gedronken en ik zei dat ik het wel zou doen, waarna hij tot mijn verbazing antwoordde dat het goed was. Toen heb ik met Lander een akoestische set in elkaar gestoken. Zo is het in 2012 begonnen. Later zijn we op zoek gegaan naar versterking. Met toetsenist Peter had ik in Het Sigmaphan gespeeld. Geoffrey kende ik van vroeger. Hij bracht Tim aan.'

In het begin bleef de ambitie beperkt tot goede Nederlandstalige muziek maken met fijne mensen en af en toe een optreden in het Leuvense en de Druivenstreek, maar na een ontmoeting met producer Ron Reuman, die in 2016 hun eerste single Basman opnam, wilden ze hun niveau opkrikken. Daar zijn ze na een eerste ep uit 2017, die nog alle kanten uitging, uiteindelijk ook in geslaagd. 'Twee weken voor het overlijden van Lander hebben we op Tropiscala in Overijse ons beste optreden ooit gegeven', zegt Marchal.

Bijna

Ook Iwein Segers, de jongere broer van Lander en radiopresentator bij de digitale rockzender Willy, vond het hun beste sessie. 'Ik hoor me nog zeggen: nog één stapje en de air-play volgt. Niet vanzelfsprekend voor een

groep met al iets oudere muzikanten.' Iwein, die met Lacourt een muzikaal verleden deelt in Groep Jezus, wist als prille tiener al dat Lander kon zingen. 'Het debuut van Gorki gaf hem de aanzet om Nederlandstalige pop- en rockmuziek te zingen, maar daarnaast hield hij ook veel van soul. The Commitments was zijn lievelingsfilm. Het is zo jammer dat het vroegtijdig stopt.'

Toen Iwein het trieste nieuws stuurde, zat Lacourt in restaurant Valduc in Hamme-Mille, waar Lander af en toe als kelner werkte. 'We waren allemaal aangedaan', zegt Heyrbaut. 'Het was zo onwezenlijk, zo oneerlijk. Ons verhaal was niet af. Naast een goede zanger waren we ook een heel goede vriend kwijt.'

'Ik denk nog altijd dat hij hier elk moment kan binnenvallen', zegt Lacourt met een krop in de keel. Fans kunnen intussen hun hart ophalen aan het recent uitgebrachte *Blijf Niet Bij Mij*. 'Lander heeft het in één take autotune ingezongen. Er zijn er niet veel die dat kunnen.' Postuum gaven de bandleden de pakkende break-up song, die in het licht van de gebeurtenissen een heel andere lading krijgt, een hoopvolle ondertoon.

Passie

Naast broer Iwein, Koen Buyse (Zornik) en Lennaert Maes komen ook Niels Boutsen (Stoomboot) en Tom Van Laere (Admiral Freebee) meezingen in de Bosuil. Het was die laatste die destijds zei dat hij ergens gelezen had dat Ivan Lendl muziek haat, waarop de nieuw gevormde band er vervolgens alles aan zou doen om het ongelijk van de toptennisser te bewijzen. 'Onze eigen laatste match zal een evenwichtsoefening zijn', beseft Heyrbaut. 'Het is niet de bedoeling dat het een trieste avond wordt, het moet ook een feest zijn.'

Wat zou Landers boodschap zijn aan de aanwezigen?, vragen we tenslotte aan Iwein. 'Altijd voor je passie gaan', klinkt het resoluut. 'In zijn geval was dat zingen, maar het kan net zo goed koken, schrijven of fietsen zijn. Koester je passie, maak er tijd voor en je zal een gelukkiger mens worden.' ●

DO - 16 FEB - 20.30

De laatste match van Ivan Lendl

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Iconisch album krijgt nieuw leven

Het hedendaagse strijkkwintet Wooden Elephant heeft een niche in de markt gevonden door bekende elektronisch getinte albums opnieuw in te spelen met akoestische strijkinstrumenten en enkele bizarre hulpstukken. Zo krijgt *Kid A* van Radiohead een opknopbeurt in de Abdijkerk van Grimbergen.

TEKST Tom Peeters - FOTO Dan Abbott

We transformeren op elektronica gebaseerde muziek tot akoestische muziek die we spelen met houten instrumenten', probeert altviolist en bandleider Ian Anderson ons vanuit Glasgow de naam te duiden van het internationale gezelschap dat hij in 2017 oprichtte. 'De olifant verwijst naar het feit dat we er in deze Spotify-tijden bewust voor kozen om geen afzonderlijke songs, maar hele albums aan te pakken, van start tot finish. Een ervaring die in het dagelijkse leven amper nog wordt aangeboden.'

Voor Anderson een plaat uitkiest, moet hij er een emotionele band mee hebben. Maar dat is niet het enige selectiecriteria. 'Ik vind bijvoorbeeld dat er op *Out of Time* van R.E.M. heel sterke melodieën staan, maar in de muziek zelf gebeurt er weinig. Het zijn gitaren en drums. Op strijkinstrumenten klinkt dat saai. De albums die we met Wooden Elephant kiezen, zijn meer gelaagd en zitten vol elektronica.'

Björks *Homogenic* verscheen het eerst op hun radar. Daarna volgden *Kid A* en Beyoncé's *Lemonade*. Intussen denken de bandleden, die allemaal uit verschillende landen komen, na over hoe ze *Drukqs* van Aphex Twin kunnen omzetten naar hun strijkinstrumenten. 'Voor elke nieuwe plaat proberen we een extra angel te vinden. Zo verwerkten we in onze versie van *Lemonade* ook de poëzie van de Brits-Somalische

dichteres Warsan Shire die in de film zo intrigeerde. Ons volgende album wordt dan weer een samenwerking met Mathias Halvorsen die *prepared piano* speelt, wat het hele concept op zijn kop zal zetten.'

Boren en vibrators

In Grimbergen, waar het kwintet een van zijn twee Belgische *Kid A*-voorjaarsshow's afwerkt, blijft alles voorlopig bij het oude. Dat betekent dat er vooraan vier strijkers en een contrabassist zullen staan omringd door een resem hulpstukken waarmee ze de originele Radiohead-composities en hun eigen instrumenten bewerken. Het vreemdste object noemt Anderson een boor die je gebruikt om schroeven in de muur te draaien. Hij heeft ze omgebouwd en er plastic kabelbinders aan verbonden, waarmee hij vervolgens al trillend zijn snaren beroert. 'Dat ik een boor tegen mijn altviool houdt, is waarschijnlijk het choquerends voor het publiek', lacht hij, terwijl hij er aan toevoegt dat live niet altijd alles gaat zoals vooraf gepland.

Tijdens *How To Disappear Completely* houdt Andersen dan weer een vibrator tegen zijn snaren, wat een bevreemdende sfeer oproept. Andere geluiden worden gefabriceerd door ratels, wijnglazen en melkopschuimers. 'Niet de noten zijn uiteindelijk het lastigste, maar de choreografie. Je moet goed onthouden wat je wanneer moet vastnemen en je mag zeker niet vergeten waar je iets hebt gelegd.'

Intussen wordt hun debuutalbum *Landscapes, Knives & Glue - Radiohead's Kid A Recycled* her en der opgepikt. Twee tracks uit de plaat, opgenomen vlak voor de eerste lockdown in een tot studio omgebouwde kerk in een Pools dorpje, zijn te horen in de film *Swan Song*. ●

DO - 16 FEB - 20.30

Wooden Elephant

Grimbergen, Abdijkerk, 02 263 03 43

Hugo Vandaele blikt terug op zijn burgemeesterschap

‘Beersel groen en landelijk kunnen houden’

‘Niettegenstaande Beersel zich situeert aan de rand van de hoofdstad van Europa zijn we erin geslaagd de bevolkingsaan groei en inwijking af te remmen en de gemeente landelijk en groen te houden.’

TEKST Luc Vanheerentals - FOTO Filip Claessens

Samen met het financieel gezond houden van zijn gemeente vermeldt afscheidnemend burgemeester Hugo Vandaele (Lijst Burgemeester/CD&V) dit als zijn belangrijkste realisatie. ‘Met dank aan onze gezonde financiën kunnen we scholen bouwen, plannen maken voor een nieuw rustoord, de sport- en culturele activiteiten uitbreiden, een heel goede sociale sector uitbouwen, enzovoort.’ Vandaele zetelt sinds 1989 in de gemeenteraad en was van 1993 tot 2012 schepen. Na de verkiezingen van 2012 volgde hij Hugo Casaer op als burgemeester. Op 1 januari van dit jaar gaf hij de burgemeesterssjerp door aan zijn 51-jarige partijgenoot Jo Vander Meylen die deze legislatuur als schepen bevoegd was voor onder meer onderwijs.

Bouwstop

In een reactie op voorspellingen dat de Brusselse bevolking de komende 15 jaar met 300.000 zal aangroeien tot 1,3 miljoen stelde Vandaele begin 2019 dat hij het aantal inwoners van zijn gemeente wilde beperken tot de huidige 25.000. Niet eenvoudig. Net als in andere randgemeenten zoals Sint-Pieters-Leeuw en Dilbeek besliste de gemeenteraad van Beersel in 2020 om tot

eind 2025 een bouwstop te handhaven voor nieuwe verkavelingen of groepswooningbouw waarvoor nieuwe wegen moeten worden aangelegd. Om de sociale verdringing van eigen inwoners tegen te gaan maakt Beersel een uitzondering voor bouwprojecten van Vlabinvest. Hiervoor komen enkel kopers in aanmerking die een link hebben met Beersel. In november werden 16 dergelijke woningen verkocht in Dworp. Momenteel worden er 14 gebouwd in Beersel.

‘De inwijking kan je niet helemaal tegenhouden. Bouwen op bouwgrond kan je immers niet verhinderen, net als dat er mensen uit Brussel hier woningen aankopen. Tijdens deze legislatuur werd er in Beersel tot dusver geen enkele nieuwe straat aangelegd om te verkavelen, behalve dus voor Vlabinvest. We staan ook achter de provinciale startnota om in Halle, Sint-Pieters-Leeuw en Beersel de dorpskernen af te bakenen. Dit moet leiden tot een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan om het wonen, leven en werken in de toekomst in de kernen te concentreren. Dit plan heeft in de eerste plaats de bedoeling het landelijke karakter van deze regio te beschermen. We willen zeker geen hoogbouw’, aldus Vandaele.

Satellietsteden in plaats van uitbreiding

Uit een nieuwe studie van de provincie blijkt dat Vlaams-Brabant in 2021 een record netto-aangroei van 11.151 personen telt. De aangroei situeert zich vooral in de Vlaamse Rand en is hoofdzakelijk het gevolg van migratie uit Brussel. ‘In vergelijking met elders houden wij deze evolutie in Beersel onder controle. Men zou echter een voorbeeld moeten nemen aan Londen. Rond de stadsagglomeratie situeert zich een grote groene zone met daarrond satellietsteden. Mensen die uit Brussel migreren, zouden bij voorkeur richting steden zoals Mechelen, Aarschot, Ninove, Bergen, La Louvière en Charleroi kunnen uitwijken. Met snelle trein- en busverbindingen zouden ze makkelijk in

“We moeten het leven en werken in de dorpskernen versterken, zodat we de rest groen kunnen laten.”

de hoofdstad geraken. Omwille van de grote leegstand gaat mijn voorkeur hierbij uit naar Charleroi’, zegt Vandaele.

Uit de studie blijkt ook dat een meerderheid van wie uit Brussel migreert een niet-Belgische herkomst heeft. Ook de bevolking in Beersel wordt diverser, maar Vandaele ziet de integratie op termijn goed komen. ‘Het gaat niet langer om een verfransing, maar om een internationalisering. In onze gemeente is er momenteel een grote toename aan Portugezen, Polen en Roemenen waarvan velen in de bouw werken. Deze anderstalige mensen sturen hun kinderen vooral naar Nederlandstalige scholen. Op die manier komen zij van jongs af aan met het Nederlands in contact. Ik ben ervan overtuigd dat de integratie van de nieuwkomers binnen twee generaties volledig zal lukken. Momenteel zijn velen onder hen bijvoorbeeld ook al actief in plaatselijke sportverenigingen.’

Bij de Franstaligen deed zich het afgelopen decennium een mentaliteitsverandering

DE ‘Beersel grün und ländlich halten können’

Ende Dezember leistete Jo Vander Meylen den Amtseid als Bürgermeister von Beersel. Sein Vorgänger Hugo Vandaele war 10 Jahre lang in dieser Gemeinde an der Macht. In diesem Artikel blickt Vandaele auf sein Bürgermeisteramt zurück und gibt der Gemeinde noch einige gute Tipps und Anregungen. ‚Trotz der Lage von Beersel an der Rand der europäischen Hauptstadt ist es uns gelungen, das Bevölkerungswachstum und die Verstärkung zu bremsen und die Gemeinde ländlich und grün zu halten.‘ Neben der finanziellen Gesunderhaltung seiner Gemeinde sieht er dies als seine wichtigste Leistung an.

voor. ‘Mede door de evoluties in Brussel dromen ze niet langer van een aanhechting aan de hoofdstad. Dertig jaar geleden spraken de Franstaligen nog over *le grand Bruxelles*, vandaag is dat niet meer het geval. De beslissing in verband met de bouwstop bijvoorbeeld werd in de gemeenteraad ook door de Frans-talige gemeenteraadsleden goedgekeurd. Ze willen niet meer dat Brussel uitbreidt, maar samen met ons dat Beersel groen en landelijk blijft. We zien dat ook Franstaligen hun kinderen in toenemende mate naar Nederlandstalige scholen sturen. Toen ik kind was, zaten de bussen richting Brussel vol met leerlingen die in de hoofdstad studeerden. Vandaag gaat de stroom onze richting uit.’

Herman Teirlinckhuis

Een thema dat de voorbije legislatuur tot veel commotie leidde, was het plan van de gemeente om het Herman Teirlinckhuis te verkopen. In 2017 verkocht Beersel het pand aan cultuurliefhebber Gino Coorevits. Hij verhuurde het vervolgens aan de vzw Het huis van Herman Teirlinck die er sedertdien een ambitieus cultureel programma aanbiedt. ‘We zijn heel tevreden met het resultaat. Wij hebben altijd verkondigd dat het beheer van dit pand, onder meer om financiële redenen, geen gemeentelijke kerntaak was en dat Vlaanderen hiervoor moest instaan. De ploeg die het nu doet, is kwalitatief beter dan wat wij als gemeente aankonden. Het resultaat is prachtig. Het huis heeft een culturele uitstraling naar heel Vlaanderen en krijgt in tegenstelling tot de gemeente nu ook Vlaamse subsidies.’

Participatie en klimaat

Ook op vlak van inspraak van de bevolking was Beersel onder het bewind van Vandaele een voorloper. ‘We zijn deze legislatuur verder gegaan met het bevragen van de inwoners. We proberen de bevolking te betrekken bij elk beleidsthema. Op vlak van mobiliteit organiseerden we een heel inspraaktraject. Voor het project Leefbaar Lot organiseerden we een infoavond. Nadien kregen alle mensen uit Lot de kans om suggesties over

🕒 Hugo Vandaele

te maken. Het plan wordt pas definitief na een evaluatie van de proefopstelling. In de praktijk is de betrokkenheid van de inwoners vooral groot als het over projecten gaat waarmee ze direct te maken hebben.’

Sinds de ondertekening van het Burge-meestersconvenant in 2014 is Beersel erin geslaagd met allerlei klimaatmaatregelen de CO₂-uitstoot met 13,7% te doen dalen (berekend voor de periode 2011-2019). Met 37 maatregelen, goed voor 238 klimaatacties, wil de gemeente tegen 2030 een reductie van 40% halen en zich aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering. ‘In tegenstelling tot tal van andere gemeenten die er weigerachtig tegenover staan heeft Beersel langs het kanaal vijf windmolens op zijn grondgebied. Dit volstaat nu voor Lot. Ook anderen moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Zowel in Lot als in Beersel hebben we daarnaast wijkrenovatieprojecten lopen waarbij we de gevels van alle woningen scannen op warmteverlies. Dankzij het onafhankelijk advies en de expertise van

de coachen van vzw Klimaatpunt krijgen de betrokken inwoners de kans om aan de meest voordelige prijzen te renoveren.’

En wat met het zwembad in het provinciaal domein in Huizingen dat de provincie heeft gesloten? Vandaele geeft toe dat dit zwembad, dat in 1948 werd gebouwd, zijn diensten heeft bewezen. ‘Het is aan de provincie om te bepalen welke waterrecreatie ze in het provinciedomein wil aanbieden. Als ze daar een nieuw recreatief zwembad wil bouwen, is dat goed voor mij. Het enige waar wij sterk op aandringen, is dat de provincie in de regio Halle-Vilvoorde dezelfde financiële inspanning levert als in de regio Leuven, waar de provincie samen met de stad Leuven kennelijk een nieuw zwemproject wil realiseren. In tegenstelling tot Leuven zijn wij niet van plan om hierin mee te investeren. Beersel is geen centrumstad zoals Leuven en krijgt van de Vlaamse overheid ook niet de middelen die Leuven als centrumstad krijgt. Misschien is dit een taak voor de op te richten regio Halle-Vilvoorde?’ ●

PODIUM

THEATER

DO - 2 FEB - 20.30

9,6 (een verweer)

Het nieuwstedelijk

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR - 3 FEB - 20.30

Anatole

Compagnie Marius

Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

WO - 8 FEB - 20.00

Sartre & De Beauvoir

Frank Focketyn & Sien Eggers

Wezembeek-Oppem,
GC de Kam,
02 731 43 31

DO - 9 FEB - 20.30

Baby

Eleonore Van Godtsenhoven &

Arne de Tremerie

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

🕒 Sartre & De Beauvoir (8/2)

ZA - 11 FEB - 20.00

Vechtstuk

De Hoe

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DO - 16 FEB - 20.00

Hullep!

Maaïke Cafmeyer & Peter De Graef

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

DO - 16 FEB - 20.30

SUKR

Het Eenzame Westen/ Darya Gantura,

Tom Ternest e.a.

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR - 17 FEB - 20.30

The making of Berlin

Berlin

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZA - 18 FEB - 20.30

Field of View

Kevin Trappeniers

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

🕒 Moonbound (22/2)

KIDS

Kat met laarzen (+6j)

Sprookjes Enzo

ZA - 4 FEB - 19.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO - 5 FEB - 15.00

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZO - 5 FEB - 11.00

De Doktoors (+4j)

Leen Heylen, Rein De Vos &

Jakob Verstichel

Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

ZO - 5 FEB - 10.00

De Bad Guys (+5j)

Shaun het schaap:

ruimteschaap (+3j)

familiefilms

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

ZO - 5 FEB - 10.00

Ook muizen gaan naar

de hemel (+6j)

ontbijtfilm

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 5 FEB - 15.00

Hallo Aarde! (+3j)

Kapitein Winokio

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

ZO - 5 FEB - 15.00

Brok (+4j)

Het Wolk

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO - 5 FEB - 15.00

Nietes (+4j)

Bronks/ Theater Artemis

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZO - 12 FEB - 15.00

Vuil (+2j)

het Wolk

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO - 12 FEB - 15.00

Akke Akke Tuut (+3j)

4Hoog

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA - 18 FEB - 19.30

Vuur/toren (+8j)

Laïka en hetpaleis/ Michai Geyzen

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 19 FEB - 11.00 EN 14.00

Dierenlied (+2,5j)

Esmé Bos & Bart Voet

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 19 FEB - 14.30

De vrouw die zich verslikte

in haar ondergoed e.a.

onwaarschijnlijkheden (+6j)

De Maan

Ternat, CC De Ploter, 02 582 44 33

ZO - 19 FEB - 15.00

BullyBully (+3j)

Theater Maas & Dans

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

MA - 20 FEB - 15.00

Oeps (+6j)

familiefilm

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA - 20 FEB - 14.00

Lightyear (+6j)

familiefilm

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI - 21 FEB - 14.00

De Roofkes (+6j)

Tal en Thee

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DI - 21 FEB - 14.00

Zippi (+3j)

Theater FroeFroe

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

Yuku en de Himalayabloem

(+5j)

familiefilm

DI - 21 FEB - 15.00

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO – 22 FEB – 19.00

Homan (+8j)

Collectif Malunes/Vejde Grind & Vincent Bruyninckx
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

WO – 22 FEB – 14.00

Moonbound (+6j)

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO – 23 FEB – 14.00

Big Trip 2 (+6j)

familiefilm
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR – 24 FEB – 14.00

Klokkenluider van Notre Dame (+6j)

Ila van der Pouw
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR – 24 FEB – 14.00

Kinderzangfeest (+3j)

Appelmoesband
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

VR – 24 FEB – 19.30

After All Springville (+10j)

Miet Warlop/Irene Wool
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

HUMOR

VR – 3 FEB – 20.30

Kwestie van smaak

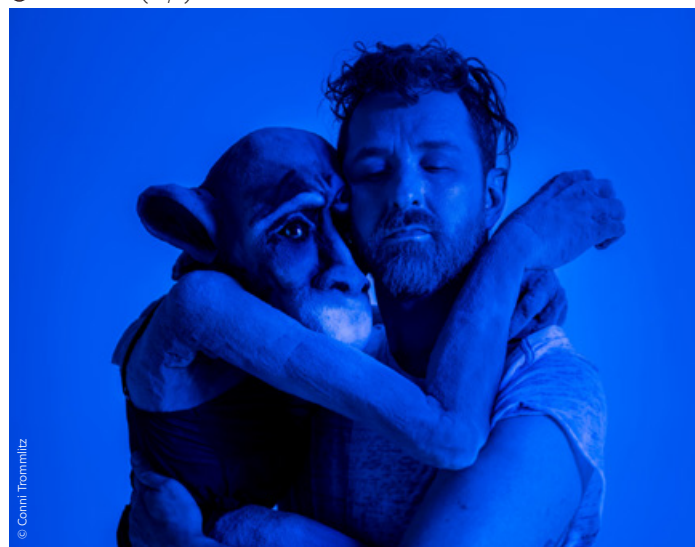
Lukas Lelie
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

MA – 6 FEB – 20.00

Comedy Club #3

Nigels Williams & MC Gery Laboule
Dilbeek, Lou's Plek, 02 466 20 30

Bruce Marie (10/2)

WO – 8 FEB – 20.30

Zwaar leven

Amelie Albrecht
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO – 9 FEB – 20.15

Verslaafd

Erik Van Looy
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DO – 9 FEB – 20.00

Een badje vol met stroop

Guga Baul & Jonas Van Thielen
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

9 EN 10 FEB – 20.30

Wake me up when it's over

Alex Agnew
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA – 11 FEB – 20.30

Kwestie van smaak

Lukas Lelie
Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

WO – 15 FEB – 20.30

Influencer (+16j)

Henk Rijckaert
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR – 17 FEB – 20.00

Rebel

Thomas Smith
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA – 18 FEB – 20.15

De weg kwijt

Nigel Williams
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

De zugezeide zeeke

Brussels Volkstejoëter
ZA – 18 FEB – 20.00
ZO – 19 FEB – 15.00
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24
ZA – 25 FEB – 20.15
ZO – 26 FEB – 15.00
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

LITERATUUR

ZO – 19 FEB – 10.30

Simone Atangana Bekono

Schrijvers op Zondag
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DO – 23 FEB – 20.00

Charlotte Van den Broeck

Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

DANS

VR – 3 FEB – 20.00

Ode to Love Lost

Toneelhuis/Benjamin Abel Meirhaeghe
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR – 10 FEB – 20.15

Bruce Marie (+16j)

Duda Paiva Company
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO – 12 FEB – 18.30

Dansproject 2023 (+10j)

dansfestival
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO – 16 FEB – 20.30

Ndoto

Lucas Catangila
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 19 FEB – 20.30

Particles of God

Isabelle Beernaert
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MUZIEK

WO – 1 FEB – 20.00

'Nuff Said. Words. Beats. Jokes

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO – 2 FEB – 20.30

Pianoconcert bij kaarslicht

Joris Bosman
Hoeilaart, GC Felix Sohie,
02 657 05 04

VR – 3 FEB – 20.30

Kids With Buns + support Berre

Humbeek, Eldorado, 02 263 03 43

VR – 3 FEB – 20.30

Piazzolla-Rovira: The Edge of Tango

Sonico
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 4 FEB – 20.30

Anything goes

Tutu Puoane & Pat Donnez
Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62

ZA – 4 FEB – 20.30

Hommage à Brel

Filip Jordens
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

Roubaix

Jelle Cleymans
ZA – 4 FEB – 20.30
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60
VR – 10 FEB – 20.30
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZO – 5 FEB – 11.00

Mozaik Guitar Quartet

Vilvoorde, stadhuis, 02 255 46 90

DO – 9 FEB – 14.00

Een zoen van toen

Stokman en Vos
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

Sväng

VR – 10 FEB – 20.00
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72
ZA – 11 FEB – 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR – 10 FEB – 20.30

Kleinkunsteiland Best Of
Wigbert, Mc Neal, Dex & Vanden Eynde
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR – 10 FEB – 20.30

Tom Vanstiphout
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA – 11 FEB – 18.30

Wunderkammer #5
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA – 11 FEB – 20.15

Soulsister
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO - 12 FEB - 15.00

Full House

Atanares Ensemble/

Four Aces Guitar Quartet

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 14 FEB - 14.00

Valentijn Thé Dansant

Eveline Cannoot & dj Eddy

Tervuren, Pachthof Stroykens, 02 766 53 47

DI - 14 FEB - 20.00

Jonas Meersmans & Nikki Verlinden

Foyer do Mundo

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DO - 16 FEB - 20.30

De laatste match van Ivan Lendl

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO - 16 FEB - 20.00

The Trails of Cato

Ternat, CC De Plotter, 02 582 44 33

DO - 16 FEB - 20.30

Wooden Elephant

Grimbergen, Abdijkerk, 02 263 03 43

DO - 16 FEB - 20.30

Kneuts/Van Niekerk Quartet

Jazz at Felix

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR - 17 FEB - 20.15

Naima Joris

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 17 FEB - 20.30

Zin om je Tom Helsen

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR - 17 FEB - 20.30

Pardon my French

Astrid Stockman

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR - 17 FEB - 20.30

Wildgroei

Tijs Vanneste & De Pelikanen

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA - 18 FEB - 20.00

A Tribute to Marvin Gaye

Sandrine, Sofie, Mo Harcum & Gustaph

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA - 18 FEB - 20.00

In de kronkels van mijn geest

Guido Belcanto

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

VR - 24 FEB - 20.30

Laura Tesoro Clubtour

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 24 FEB - 20.15

The Best of Helmut Lotti

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA - 25 FEB - 20.30

Huroram!

Matthysen, Mosuse & Van Ballaert

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO - 25 FEB - 20.30

La Serenata

Pieter Embrechts, Noemie Schellens & Maarten Vandenbenden

Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieterskerk, 02 371 22 62

DI - 28 FEB - 14.30

Riet & Roy in duet

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

FILM

WO - 1 FEB - 20.00

Rebel

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO - 2 FEB - 14.30

Slumdog Millionaire

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

VR - 3 FEB - 14.00 EN 20.00

Adam & Eva

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Zillion

ZA - 4 FEB - 20.00

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 8 FEB - 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

De Acht Bergen

MA - 6 FEB - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 7 FEB - 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 28 FEB - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Broker

DI - 7 FEB - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 7 FEB - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

MA - 13 FEB - 20.30

Living

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Joyland (14/2)

Good Luck to you, Leo Grande

DI - 14 FEB - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 21 FEB - 14.00 EN 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 14 FEB - 20.30

Joyland

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI - 14 FEB - 20.30

White Noise

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 15 FEB - 20.00

Revoir Paris

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA - 20 FEB - 20.30

Leila's Brothers

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 21 FEB - 20.30

Corsage

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO - 22 FEB - 14.00 EN 20.00

Close

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA - 27 FEB - 20.30

De Zonen van Van As. De Cross

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 28 FEB - 20.30

Alcarràs

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI - 28 FEB - 20.30

Boy From Heaven

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

EXPO

3 FEB TOT 23 APR

Second Sight

Baeckelandt, Stessel, Guerroui,

Loze & Borgermans

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

17 FEB TOT 21 MEI

Swedish Ecstasy

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 26 FEB

Patches

Gena De Waegeneer

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 30 JUN

Van privé naar publiek. Collectie Thomas Neiryck

Drogenbos, FeliXart, 02 377 57 22

VARIA

VR - 3 FEB - 20.30

Kijk!

Begijn Le Bleu

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO - 9 FEB - 20.30

For those about to rock... more

Stijn Van de Voorde

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR - 10 FEB - 20.30

Nee zeggen. Zo belangrijk maar ook zo moeilijk

Nele Colle

Dilbeek, Dil'arte, 02 466 20 30

MA - 13 FEB - 20.00

Mijn vader was priester, mijn moeder non

Koen Wauters

Sint-Pieters-Leeuw, landhuis de Viron, 02 371 22 62

WO - 15 FEB - 20.00

Bhutan

Guido Vervoort

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

Ode aan de Zweedse verbeelding

Bij Zweden denken we aan welvaart, stabiliteit, ratio en innovatie. De nieuwste Bozar-expo Swedish Ecstasy zoomt in op een aantal kunstenaars die totaal anders in het leven stonden en een meer mystieke visie belichamen.

TEKST Lene Van Langenhove - FOTO Cecilia Edefalk, White Whitin 4 (1998-2008)

Het idee voor de expo ontstond jaren geleden toen Sophie Lauwers, de in juni overleden directeur van Bozar, gefascineerd raakte door Hilma af Klint. Deze Zweedse kunstenaar was aanhanger van de theosofie, een synthese van diverse religies en wetenschappen die eind 19e eeuw in de mode was in Europa. Lauwers zocht Daniel Birnbaum op. Hij werkte jarenlang voor de Hilma af Klint Foundation en had een expo gemaakt voor het Moderna Museet in Stockholm. Hij zette af Klint op de kaart met twee succesvolle expo's in Londen en New York (de meest bezochte expo ooit in het Guggenheim).

Sterke vrouw

'Voor Bozar wilden we een andere expo maken', vertelt de Zweedse curator. 'Eén die af Klint in een context plaatst met bekende en minder bekende kunstenaars uit het fin de siècle, en hedendaagse kunstenaars die dezelfde thema's behandelen, zoals Christine Ödlund en Cecilia Edefalk.'

Rond 1900 werd de culturele, politieke en academische wereld gedomineerd door mannen, maar in de theosofische beweging waren erg sterke vrouwen actief. 'Hilma was lid en zeer betrokken bij de Duitse tak die werd geleid door Rudolf Steiner. Tijdens haar leven toonde ze haar esoterische, abstracte werken enkel aan vrienden en leden van de beweging, en werd pas in de jaren 80 bekend. Ze woonde en werkte met andere vrouwen, onder wie haar partner Anna Cassel. Het werk van Cassel is anders maar is van een vergelijkbare spirituele invloed doordrongen.'

Surreëel

Een ouder boegbeeld van de Zweedse cultuur is Swedenborg: theoloog, ingenieur en visionair die boeken schreef over hemel en hel. Zijn visie verspreidde zich over de hele wereld; er zijn Swedenborg-kerken in Londen en de Verenigde Staten. Baudelaire en Blake werden door hem beïnvloed. De

combinatie van rationele ingenieur én een wat gekke visionair doet denken aan Panamarenko. En ja hoor, de expo bevat een tekening van een kleine vliegtuig die Swedenborg ontwierp maar nooit werd gebouwd.

Een ander belangrijk figuur is Strindberg, schrijver van toneelstukken en absurde boeken en voorloper van het surrealisme. Minder gekend is zijn grote interesse in alchemie. 'Hij geloofde dat hij een wetenschapper was, maar was mentaal niet helemaal stabiel.' Er zijn nog interessante figuren uit die tijd, zoals C.F. Hill en Ernst Josephson. 'Zij komen vaak voor in internationale expo's over *outsider art*. Het waren erg gesofisticeerde schilders, maar hun mentale ziekte maakte van hen een ander soort kunstenaar.'

Wat maakt de Zweedse modernisten zo speciaal? Er zijn kunstenaars die meer traditioneel werkten, in de naturalistische traditie, zoals Andersson. Birnbaum focust liever op de minder bekende Zweden. 'Alle kunstenaars van deze expo vertegenwoordigen een hyperindividualistisch, visionair wereldbeeld. Hill en Josephson hadden allebei een periode waarin ze mentaal ziek waren, of toch zo behandeld werden, Strindberg was een wereldberoemde schrijver, maar zijn schilderijen werden nooit serieus genomen. Af Klint wilde haar werk niet tonen omdat ze dacht dat de wereld daar niet klaar voor was. Ik zie hen als erfgenamen van Swedenborg.'

Patronen

Als Birnbaum één werk moet kiezen dat de Zweedse verbeelding het best weergeeft, gaat hij voor het beroemde schilderij van af Klint: een piramide die doet denken aan

de albumcover van Pink Floyd. 'Af Klint was een echte voorloper. Men zegt altijd dat Mondriaan, Kandinsky en Malevich de eerste abstracte schilders zijn, maar af Klint maakte zulke werken al rond 1910.' Zou het haar manier geweest zijn om de overweldigende ideeën rond mystiek te ordenen in meer geometrische patronen? Het lijkt erop dat af Klint werd geïnspireerd door natuurlijke patronen, zoals spiralen en de Fibonacci reeks, en die heeft uitgepuurd. Bij haar zien we meer amorfe patronen, anders dan de driehoeken en rechthoeken van Kandinsky. 'Af Klint geloofde dat er spirituele krachten aanwezig zijn in de natuur. Ze verdiepte zich in het occulte en nam deel aan séances. Ze droomde ervan haar werken in een soort tempel te verenigen, maar die is nooit gerealiseerd.'

Tot nu, want op basis van notities werd haar idee vertaald naar een beleving in virtuele realiteit. Haar spiraalvormige museum, een beetje zoals het latere Guggenheim, was meer dan een architecturaal ontwerp. Ze zag het ook als een innerlijke tempel. De 193 werken die af Klint voor de tempel maakte, zijn te zien op de expo. 'Het is een twaalf minuten lange, kosmische reis waar je door zonnebloemen en in schilderijen stapt', zegt Birnbaum. Het is de eerste keer dat een groot museum deze virtuele realiteit-beleving aanbiedt. De ideale ontsnapping aan de werkelijkheid in onzekere tijden? Of verbeelding als instrument om nieuwe visies te ontwikkelen? De kijker kiest. ●

17 FEB TOT 21 MEI

Swedish Ecstasy

Brussel, Bozar, www.bozar.be

FAVORIETEN VAN

Mariia Toma

MOOISTE PLEK

IN OEKRAÏNE

Yaremcha, een plek in de bergen.

FAVORIET GERECHT

Borscht, soep met rode bieten.

MOOISTE

HERINNERING

Mijn kindertijd, de tijd toen er nog geen internet was.

mij geholpen om mijn weg doorheen de Belgische administratie te vinden. Ook mijn netwerk van Oekraïense vrienden en kennissen heeft me gesteund.' Vandaag werkt Mariia in een woonzorgcentrum in Asse. Ze begon er als poetshulp, nu is ze een opleiding als zorgkundige aan het volgen. 'Schitterend dat ik de kans krijg om die cursus te volgen. Mijn motto is: grijp elke kans die je krijgt.' Vind je het niet jammer dat je niet als leerkracht in het onderwijs aan de slag kan? 'Eerst moet mijn Nederlands nog wat verbeteren, maar daar werk ik aan. Trouwens, ik vind het ook fijn om met oudere mensen te werken. Zowel bij kinderen als ouderen waardeer ik hun spontaniteit. Eigenlijk willen ze hetzelfde: zich veilig en geliefd voelen.'

Voor elkaar zorgen

De moeder van Mariia woont nog steeds in Oekraïne, meer bepaald in de regio Tchernivtsi in het zuidwesten. 'Mijn geboortestreek ligt slechts op 15 km van de Roemeense grens. De oorlog is er minder voelbaar dan op andere plaatsen, maar dat wil niet zeggen dat mijn moeder het makkelijk heeft. De elektriciteitsproblemen ervaart ze aan den lijve. Er zijn dagen waarop ze slechts recht heeft op vier uur elektriciteit. Binnen die tijdspanne moet ze al haar huishoudelijke taken (koken, wassen, strijken) zien te klaren. Het brengt veel stress en onzekerheid met zich mee. Mijn moeder is weduwe en woont samen met haar schoonmoeder die 94 jaar is. In Oekraïne is het heel normaal dat je als kind voor je ouders zorgt. Je zorgt voor wie voor jou heeft gezorgd.'

Elkaar de ruimte geven

Heb je een lievelingsstad in België? 'Ik hou van Dinant met zijn mooie ligging aan die grote rivier. Het doet me een beetje aan Oekraïne denken, waarschijnlijk omwille van de uitgestrektheid en de wat wildere natuur. Het valt me ook op dat de mensen er minder gestressed zijn dan in Brussel of Vlaanderen.' Heeft ze plannen om naar Wallonië te verhuizen? 'Toch niet. Ondertussen heb ik hier mijn man leren kennen en hebben we twee kinderen die in Asse naar school gaan. Fabiana (6 jaar) en Theodoor (3 jaar) spreken allebei Nederlands. Hun toekomst ligt hier.'

Hoe kijk je naar het nieuwe jaar? 'Ik hoop dat de oorlog in Oekraïne stopt. Toen de oorlog uitbrak, viel mijn leven stil. Ik maakte geen plannen meer. Ondertussen heb ik geleerd dat dit nergens toe leidt. We moeten durven blijven vooruitkijken. Kinderen helpen me daarbij. Als ik hun levenslust en onschuld zie, dan kan ik niet anders dan te denken dat er een toekomst is. Zij doen mij beseffen dat het leven eenvoudig is, als we elkaar maar de ruimte geven om onszelf te zijn.' ●

'Grijp elke kans die je krijgt'

Toen de directeur van een lagere school in Asse aan Mariia Toma vroeg of ze de jonge Oekraïense vluchtelingen mee wilde begeleiden, heeft ze geen seconde getwijfeld. 'Elke lach die ik van de kinderen krijg, maakt me blij.'

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

Mariia Toma verliet Oekraïne in 2012, lang voor de oorlog. 'Ik kwam naar België om een vriendin te bezoeken. Ik had het hier zo naar mijn zin dat ik ben gebleven. Ik begon te werken in een brasserie in Brussel, zodat ik een leven in België kon opbouwen.' Vandaag is het haar wens dat de diploma's die ze in Oekraïne behaalde, als gelijkwaardig worden erkend, want dat zou betekenen dat ze hier

als leerkracht lager onderwijs aan de slag zou kunnen.

Mensen helpen

Mariia had het geluk dat ze tijdens haar beginjaren in België heel wat fijne mensen heeft ontmoet. 'Dat heeft mijn aanpassing makkelijker gemaakt. Zo was er een man die elke dag zijn koffietje kwam drinken. Hij heeft

EN Seeing the children smile

She did not hesitate for a second when the head of a primary school in Asse asked Mariia Toma if she would be willing to help provide assistance to the young Ukrainian refugees. 'It makes me feel really happy every time I see the children smile.' Mariia Toma left Ukraine in 2012, long before the war erupted. 'I came to Belgium to visit a friend but I then enjoyed it so much here that I decided to stay.' She is now hoping that her qualifications will be granted equal status, so that she can work here as a primary school teacher. Mariia is currently working in a residential care home in Asse.